

X

116

Acte și articole detasate

de presă legate de bibliotecă

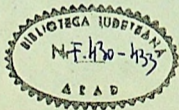
A. D. Teușopol

anii 1921-1924

conține: 24 fue + 1 bar usă de
candela

197
197

Fotografiile lui C.D.
Neopol
si testamentul

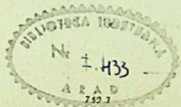

Cluj - 1974.

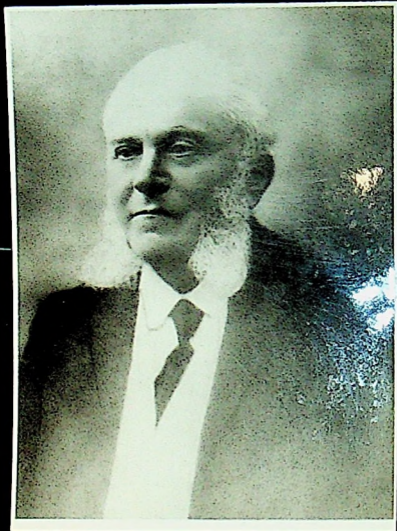
H. D. Nenozol in uniforma
de Membru al Institutului Frontei (Membru Asociat
al Academiei de Stiinte Morale si Politice).

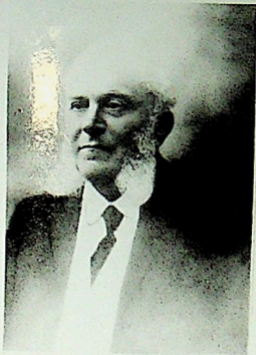
La multi ani! - D. D. Bacalogh
St. Asaki

H. D. Nenozol

loc

1848.

1920

Jubilul nostru fieri în
amintirea naşului lor Mine.

A. D. Xenopol

Professor la Universitatea din Iași

Membru Academiei Române

Membru titular al Institutului din Franța

A. D. Xenopol se satul de moarte.

(Zmi 7 Martie 1920).

(Casa din Str. Columb 72 - București).

Trubate Maestre,
Cu ocazia venirii a trei
Aniștilor în gajda la V. ai
pentru săi salicilor anuar de la
unul, săi cui se deu în fine o dată
și care are 2000 de lei ca sături
+ pot fi și compozite.

En cele mai bune surse.
Fapt al Statei dreptat

7 Ianuarie 1913 E. Cardella

Directorului Romanilor Romaneni,
coafplimentare de la Bucuresti

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 140 Lei
Pe jum. an . . . 70 Lei
Pe trei luni . . . 40 Lei
Un exemplar 1— Leu.
TELEFON P. ORAȘ ȘI
NTERURBAN NO 750

ROMÂNUL

REDACȚIA ȘI
ADMINISTRAȚIA
Str. Românilui 1/a.
Inscripțiile se primesc
la administrație și se ta-
xează conform tarifului.
MANUSCRIPTELE
NU SE ÎNAPŢOAZĂ.

Orientarea politică a Ardelenilor

de Vasile Goldis.

Dam astăzi urmarea articolului dlui Vasile Goldis, aparut în numărul nostru de ieri și în care trimisul transilvănean face o serie de precizări, ce-și așază o vie senzație în presa din întreaga țară.

Nu cred și nu vreau să cred, că în țara Românească ar exista partide politice, ca și în țara răului acestei țări. Această credință o manifestă de altfel și partidul național când cere un guvern de concentrare cu toate partidele țării. Or, ar vrea partidul național să se concentreze „cu dusmanii patriei”? Sunt convins că odată „blocul ardelenesc” întâmpină, a doua zi se va alătura Bucovina și Basarabia și atunci acces și mai puternic „bloc al țăriilor alpine” va putea să desvârșească nireca și să determine direcția politică a României întregite. Poate chiar ca pilda bună a Ardealului să prindă și în vecinii răgăi, să dispară ura dintr-o parte și să producă acea situație dorită de toți patrioții adevărați, când în fața altor primejdii își vor da mâna toți iubitorii de neam pentru consolidarea României. E mare opera, mare treabă să fie și izbirea de țară.

Poate nu voui fi înțeles. Poate voui fi rău înțeles. Cred însă că dacă „blocul ardelenesc” nu se face, și el se va face măcar, căci, în cer-interesele Ardealului și îl pretinde interesul su-prior al țării. Nu-mi pot pierde gândurile, că în cele din urmă, peste toate interesele legate de bieții lui din care suntem, va învinge în su-fletele noastre sentimentul unificator al solidari-tății naționale. Eu mi-am făcut datoria cu gândul curat și românesc, cum am făcut-o și-a mea întregă. Delest ura dintre frați și pro-pagă iubirea. Ne-pasă primejdiile din afară și din fațurii. Să ne înțelegem. Nu văd nici o piedică acestei înțelegeri, decât „a piznei răutate și garba nemurii”. Intrăm din ultimile numere ale „Mesagerii Românești” d. N. Iorga spune: „Că am ajuns la o stare de salăbăteală ară între-partide, acesta e un adevăr dureros, care im-piedică orice acțiune comună, atât de folositoare țării. Într-o principiu se poate discuta, într-o formulă se poate căuta cea mijlocie, între pro-cedee se poate trage o rezoluție, dar între o-meni, care ursește pe alt om și între acesta ca-re-i întoarce ura nu este cale de mijloc”. Mă asociez din tot sufletul acestor cuvinte de air-ale marilor noștri savanți istorici și le zic iu-va veți înțelege!

De încheiere să mi se ierte un cuvânt în chestie personală.

Știu, că în luptele politice toate armele se socotesc bune, dacă ne pot da isihănda. Foarte adeseori locul argumentelor îl ia însușia per-sonală. Se bănușesc intenții, se trage la indo-ială bunacredința convingerilor mărturisite. Ascunși în umbra, șoptește calomnia. Mîc-para că rușine să mă și gândesc la vre-o apă-rare. Mai mult de 35 de ani am luptat cu cre-dință pentru binele și fericirea neamului meu. Viata mea întregă am fost om sărac, fără nici o avere. O știe d. I. Maniu și d. A. Vaida, și din 1906, când intraserăm în parlamentul dela Budapesta, contele Anponyi îmi oferise o ind-ială situațiune în ministerul său. Îndignat l-am respins oferta rămânând și mai departe unul din secretarii episcopesci în Arad, ca să trăiesc din mica mea persoană scărăm-procese verbale de-spre sedimțiile consistoriului.

— Ei, dar acum? — Îmi suntește umbra. Promese orice amăciți, conștiință din ori-care român chispiți, ce să examineze până în cele mai mici amănunțim situația mea materială, chiar a tuturor rudimilor mele și rezultatul să se dea publicității.

— Că sunt liberal. Nr. — sunt încă membru al partidului național. Încă. Fîndcă aud, că vreau să mă excomunic. Nu face izănie. Ist-o-ria cunososte multă foarte buni creștini, pe cari li-au excomunicat. Nu sunt liberal, dar nu urăsc partidul liberal, cum mi urăsc nici un pupil la un excomunicat. Am vădat multe urăsc partidul liberal, cum mi urăsc nici un partid din țara Românească. Am vădat multe simpatii pentru partidul liberal, frînda știu că de mult bine a făcut acest partid neamului românesc și cred că va mai face și în viitor. Asta nu vrea să zică, că așa trage la îndoaială meritele și patriotismul „celorlalte partide din țară. Și, oamint fiind, vor fi mai gresind și unii și alții. Tu însă, biețul lui muritor nu o-săuind, să nu fi osândit.

Dar binele, că mi s'a făcut onoarea de a fi copoart în consișle de administrație la că-teva. Nu știu, înarțăit ar fi liberal. La una a-lături de d. Const. Brătianu am văzut pe on-o-rajului d. Blank, la așa mătură de prințel Ștr-boys și d. Mihălinea, desvre care aud că ar fi marșăromani, la vrea ma aflu sub presedi-n-ția dlui Take Tonescu și absolut nu pot să știu, întru cât toți acești domni și români cînștiți și-or fi vândut liberalilor consișlelor lor. Ori-si-or fi vândut consișle de administrație la Banca Agrară și Banca Comerșului din Chiș-său, cei dela Abănta din Sibiu sunt sigliete vîn-dute?

Încătr privește însă veniturile mele dela bănci, iată declar, că toate tanțemele mele la-dau bucurios în schimb pentru tanțemele, pe care le va primi prietenul meu d. dr. Stefan Ci-Pop dela Banca Românească, dar și mai buci-ros te dau în schimb pentru același, pe cari le primesc amicului meu d. dr. A. Vaida dela cea mai puternică bancă a țării românești, dela Banca Marmoroschi, Blank et Comp., unde dsa stă foarte dinșel alături și sub presediția libe-ralului d. Al. Constantinescu. Și atunci umbra te căloșai ar putea să a întrebhe: d. Vaida, cui s'a vândut, dlui Al. Constantinescu ori dlui Blank? Rog pe scummi mei ardeleni, să nu se mo-lipsească de obiectările proaste ale fraților din România veche, au ei și obișcuiții foarte dis-tinse, să le primim pe acelea.

Germania va ceda.

Paris — Puterile aliate cred, că răspunsul Germaniei la nota ultimată, adresată de Antantă, va fi mulțumitor. Germanii recunosc, că Antan-ta este gata să se folosească de toate mijloa-cele pentru a șiși pe germani să execute hotă-rările tratatului. Aliații, în caz de nevoie, nu se vor mărgini numai la ocuparea, tînutulii Ruhr, ci vor întrebunța și alie mijloace represive.

Berlin. — Guvernul a hotărât să sîpună no-ta ultimată, trimisă de Antantă, voțuții adunării naționale. Partidele politice vor deslega în timpul votării membrii de sub obligațiune impuse de solidarițatea, de partid, pentru ca fie-care membru al adunării naționale, să-și poată exprima în mod absolut liber voința.

Berlin. — Khar, ministrul presedinte al Ba-variței a sosit la Berlin, pentru a protesta la gu-vernul central, contra înfrîmării de a accepta condițiile cuprinse în ultimatum Antantei. (Ag. „Dammian”).

Inaugurarea bibliotecii A. D. Xenopol la Arad.

În ziua de 12 Mai c. va avea loc la Palatul Cultural deschiderea bibliotecii în veci regre-tatului, A. D. Xenopol, marele savant și istoric al neamului.

Acces linsiru frumosa al căutării românesci, își manifestase până în cei din urma momente dorința ca vasta sa bibliotecă, formată din a-tunci tînd ei va fi trecut la cele eterne, unui preapoe pentru mii de volume să fie donată. În orăș din teritoriile alpine, pentru a servi acolo ca punct de plecare al unei intense ascetăpării culturale naționale, servind astfel cu inens fo-los nevoia de îmbogățire a cunosătorilor și a desavărsirii inteligențelor acolora cari știu să aprecieze importanța instrumetului în sensul ei cel mai înalt.

În confrimitate cu dorința exprimată de ma-rele detăcut, dna Xenopol, soșia aceluia care a fost plâns cu atăta jale de întreaga români-me, a hotărât să cedeze Aradului prețioasa bi-bliotecă.

Momentul când porțile bibliotecii donate, în memoria soșului său, de dna Xenopol, se vor deschide larg pentru „a răspândi cultura și lu-mina va fi fără îndoaială unul din cele mai de-secam din existența acestui orăș.

Cu cât orășele au mai multe instituții de cultură, de știință și de artă, cu cât are mai multe școli, biblioteci, muzee, cu atât și viața sa culturală se va avanta mai repede pe cutm ne-bunimare.

Din punctul acesta de vedere se poate în-telege lesne ce binețacere cercască este pentru Arad inaugurarea unei biblioteci atăta de bo-gată și de variată, și în care gustul sigur și ex-pertiența, și înfricată a unui mare cărturar, au adunat decenții de-arîndul, cărțile și lucrărilor cele mai reprezentative ale grăului omeneșc.

Odată cu acest mare eveniment cultural, o nouă ară se deschide pentru acest orăș de gra-ția, vestit prin sacrificiile ce-a făcut pentru aceea naționale și, oșuș unde îndoaială nu se va putea spune că s'a făcut prea multe sacri-ficii.

Donăția dnei Xenopol deschide Aradului o-zintorți și perspective noi, crează mijlocul de realizări înobilitare a minții și pe acela al potoli-rii unei explicabile sete de cunoștinți și dă ge-nerației tinere puința să se adapte la un isvor pur de cultură, îndrumat în calea lui străluci-toare, cu lertia a multe obșosi de unul din cei mai glorioși reprezentanți ai României oricare.

Aradul, de aci înainte, mai mult ca oricare alt orăș al țării va trebui să slăvească memo-ria marelui Xenopol, nu numai pentru merite-lor extraordinare de isonice și savanț dar și pen-tru înarță și admirabilită la idee de a se da vasia sa bibliotecă unui orăș din teritoriile al-pine, țeriere ce a fost hărăzită Aradului de o judecătă sigură și adare cunosătoare a nevoi-lor naționale.

Pentru a arăta toată bucuria noastră față de acest mare eveniment cultural ce ne asteapă și pentru a chisși și data aceasta ce va însemna o epocă de trezire a culturi, și socotim ca a-inalță datorie patriotice și cetățeneșce, să a-șesăm la solemnitatea inaugurării Bibliotecii Xenopol în Palatul Cultural. Să ne îmborășim toți din această privesre înălțătoare, alătura-re de oamintii de știință și de litere ce vor veni din Capitală pentru a participa la deschiderea din frunte cu generoșă donațoare și cu d. mi-nistrul Francu-las, care din partea ministeriului său a donat deosebita bibliotecă Aradului, numeroase volume adunate atăta de laborios.

Ștărsind articolul nostru, anunțăm deoseme-

nea cu satisfacție, căldul apel adresat de Direcțiunea Palatului Cultural, întregii societăți românești cu îndemnul ca tot ce e român să la participe la solemnitate.

E un moment mare acesta în viața culturală a Aradului și el trebuie sărbătorit cu toată căminșia și recunoștința cuvenită.

In chestia noilor impozite.

„Monitorul Oficial” publică următoarele regulativ la impozitul pe salarii:

El este de 6 la sută.

Sunt scutiți de plata lui, funcționarii, pensionarii, amployeții, impozitați muncitorii, etc. care primesc un salariu (penzie) net cu orice alte accesorii, până la inclusiv: 750 lei lunar, sau 9000 lei anual în comuțele cu o populație de peste 50.000 locuitori;

600 lei lunar, sau 7200 lei anual în comuțele cu o populație între 15.000—50.000 locuitori inclusiv, și

500 lei lunar sau 6000 lei anual în comuțele cu o populație sub 15.000 locuitori.

Instrucțiunile prezintă:

„Asadar, dacă un funcționar pensionar sau lucrător din București are un salariu brut de 400 lei și spor de scumpire 400 lei, sau din total lei 800 lunar, calculul impozitului se face astfel: din salariul de 400 lei se reduce întâi 10, rețineri de 10 la sută la Căsa pensilor; iar din restul de 360, la care se adaugă 400 lei sau din totalul de 760, se scade lei 650, rămânând a se impune lei 110.”

La această sumă va plăti contribuabilul 6

lei 60 bani
impozitului pe salarii, aplică taxa de 3 la sută pe salarii, care va se desființează taxa de 3 la sută pe salarii, care se aplică fără nici o reducere.

Impozitul pe veniturile mobiliare, acțiuni, creanțe etc. se aplică tot dela 1 Aprilie 1921 pe: dividende, dobânzi, venituri de acțiuni, părți de fondatori, venituri de creanțe, ipoteci, dobânzi, plățile de stat la obligatiuni și rente, rente perpetue, tantieme.

Impozitul e de 15 la sută.

Sunt scutiți dobânzile sumelor depuse la Casa de depuneri, dobânzile creditelor urbane și rurale.

Odată cu aplicarea noii impozit, instrucțiunile lui ministru Finanțelor, precizează:

Art. 9. — Se desființează dela 1 Aprilie

1921:

In vechiul rezat: impozitul de 10 la sută asupra veniturii capitalurilor mobiliare.

In Ardeal: impozitul pe dobânzi și rentă.

In Basarabia: impozitul asupra capitalului mobilar.

In Bucovina: impozitul pe rente și depozite.

Declaraarea capitalurilor germane din țară.

Suntem rugați din partea direcțiunii financiare din Arad a aduce la cunoștință tuturor întreprinderilor de pe teritoriul acestui județ (banici, fabrici, exploatare și orice fel de întreprinderi, precum și comerțanților, cari au capital german: acțiuni, proprietăți, titluri sau orice bunuri) să avizeze direcțiunea financiară despre aceasta în timpul cel mai scurt.

Se aface atențiunea susamintitorilor întreprinderi, că direcțiunea ațară de aceasta va fi întreprinsă o cercetare severă la toate întreprinderile, prin orăncele sale, așa că încercarea de tălmăcire nu va avea rezultatul dorit de tălmăcitor.

TEATRU, MUZICĂ, CINEMATOGRAFIE.

TEATRUL APOLLO.

In 10, 11, 12 Mai

Românul lui Victor Sardou

FEDORA

Drama în 5 acte de Louis Feuillade. Primactor: Francesca Bertini.

TEATRUL URANIA.

In 10, 11, 12 Mai

SENZATIE GAUMONT

FATALITATEA

Drama socială în 5 acte de Louis Feuillade. Primactor: René Cresté din Thibault.

INFORMAȚIUNIL.

— D. Trancu-Iasi, ministrul muncii, a plecat Marti seara cu Simpatul din București. Dsa va sosi azi d. a. în orașe și va fi primit în

gară de autoritățile militare și civile. Seara va avea loc un mic balet dat în oțoarea d-lui ministru.

Banocletul cu invitații va avea loc Joi seara, după inaugurarea bibliotecii Xenopol.

Autoritățile, într-o sedință care a avut loc ieri d. a. la orele 5 și jum. în prefectura orașului, au hotărât bibliotecii programul serbărilor de inaugurare a bibliotecii Xenopol.

— Din inițiativa d-lui Vasile Altesca, cu prilejul căsătoriei d-lui Traian Demogoran s-a colectat suma de 1500 lei în folosul Asociației pentru cultura populară român din Sibiu și pentru sporirea fondului pentru instruirea fetelor sărace. Suma a fost depusă la banca „Victoria”.

— Vagonetele directe pentru Karisbad — în urma hotărârilor ce s-au luat — vor începe să circule, după toate probabilitățile, din ziua de 15 Mai.

— La 15 Mai se va redeschide sesiunea Sinodului după care va urma adunarea constituantă bisericății.

— S-a hotărât că de-acelele actual ai chirilor se va menține până la 23 Aprilie 1922. În timpul acesta d. ministru de Justitie va lucra la o lege a chirilor care să intre în vigoare dea cea dată înainte.

— D. Take Ionescu a sosit acum trei zile în Capitală.

— Au sosit la Giurgiu veșni din Bulgaria două șepuri cuprinzând întreg amănuntul românesc capturat de bulgari în 1916. În acest material se află 36 tunuri și 24 mii de arme. Peste câteva zile vor sosi alte șepuri cu tunurile de ceața capturate la Turcuca.

Toate acestea sunt date înainte României, în virtutea celor statuate la Neahtă.

— „Indreptarea” anunță că d. Incelul a format în Basarabia un nou partid politic.

— În săptămână trezită creștinăși cohortei „Moise Nicora” au făcut o mare excursie în Bihor sub conducerea d-lor profesori Dănilă și A. Frugin, comandantul cohortei.

Cercetașii au parcurs linia Beline—Beius—Oradea-Mare retrorcedând pe la Moncaș. Grupa cercetașilor din Arad (30 creștini) a fost primită într-o postă de caldura în Beius unde în ziua de Vineri 6 Mai au fost oaspeții Diviziei I Vânători de sub comanda d-lui general Lecca

Cercetașii excursioniști au organizat în Beius cu mult succes și o șezătoare publică.

— Ministrul de interne aduce la cunoștința celor interesați, că la agenția de expedite „Celeritas” din Triest se găsesc o mulțime de bagaje ale emigranților români morți din America și că pentru aducerea acestor bagaje să se adreseze agenții din Triest în termenul cel mai scurt, deoarece agenția după trecerea termenului de 6 luni, va vinde bagajetele depozitate la înțel-tate publice.

— Reîncepe de cântări T.Dobnaș din Lipova a organizat Duminică la 2 (15) Mai cu un concert împreună cu teatru în sala oclului „Central” din Lipova. La concert va da concurs muzica militară a Reg. I Dolj, din Arad.

X S'A DESCHIS atelierul de fotografie artistică a lui Ștefan Ciurcean în strada Simon Bocu (fostul șezărie) nr. 12. Același fel felul lucrărilor în stilul cel mai modern. Speciații în fotografiea copiilor.

INSTITUTUL DE MUZICĂ A LUI

SZALAY—BEKEFI

din Piața Avram Iancu nr. 7, va da concert cu solizii progresivi Joi în 5 Mai 1921 la orele 4½ d. în sala mare dela „Grueca Alba”. Bilete de vânzare la librăria Desk din strada Meștanu. Sza 2755-6

DACĂ DOREȘTI SĂ CUMPERI MOBILE să nu-ți pară rău de cheltuiete unii drum până la Târgul-Mureș și să vezi arșasele, splendide aranjatele saloane de mobile albi :

SZÉKELY ȘI RÉTI

Fabrică de mobile transilvănene. Soc. pe A.

Lucrările sinodului eparhiei Aradului.

In sedința a treia a sinodului eparhiei Arad, (ținută luni după masă, s'au ceți rapoartele comisiilor organizatorice, biserică și episcopale).

Comisia organizatorică a adus, între altele la cunoștința sinodului, faptul îmbucător că Mănasirea fiilor-dos-Bodrog la stăruințele P. S. Sale d-lui episcop I. Papp a pus la dispoziția consistoriului eparhiei Aradului suma de 100 mii lei, care s'au destinaț ca acesta să formeze un fond, din care să se acorde burse și ajutoare elevilor seminarului eparhiei Arad.

Sinodul a primit cu ovazzi fermănoase la adresa P. S. Sale d-lui episcop, aceasta datorite a Mănasirei fiilor-dos-Bodrog, de mare importanță biserică și culturală.

O alta chestiune, raportată de comisia organizatorică și care a produs adănci și legitime îngrijorări este soarta parohilor românești, din Banat, ocupate de sărbi.

In baza rapoartelor făcute de comisiari înscrinați cu conducerea așezărilor pentru sinod, s'a constatat că regiuni sărbeșce precedează față de parohiile românești în modul cel mai barbar și nu le recunoaște cele mai elementare drepturi, asigurate confesional, chiar și în statele de abia atinse de civilizația umană. Astfel autoritățile sărbești alară de șicandă zălinesc, pe cari îndură biserica românească și credincioșii ei, nu admit nici o intrinșire biserică și din cauza aceasta cererii Beceherăci-nare n'a putut trimite delegați la sinodul actual.

Acesta procedură a autorităților sărbești față de biserică românească a produs o adăncă indignare și încredințare în rândurile reprezentanților intruși la sinod. Sinodul în baza propunerii comisiilor a decis ca să se facă pașii necesari ca guvernul român să intervină cu toată greutatea în chestia libertății conștiințelor a românilor din teritoriul ocupat de sărbi și ca bisericile românești să l-se recunoască drepturile de ete ser-vernul sărbeșce.

Sinodul a aprobat, în baza rapoartului comisiilor, măsura definitivă așezării Tulu Bogdan în calitate de director a internatului de fete și a mal decăci ca să se cercăre de CFR, o reducere de 75 la sută pentru călătoriile făcute în legătura cu ocazia sesiunilor, sinodului.

In cadrul raportului înaintat de comisia bisericășca, s'a ceit adresa eparhiei Oradea-Mare, care restantată și desplăcută acum, după 25 de ani, aduce mulțumiri P. S. Sale d-lui episcop I. Papp și mulțumiri pastorilor eparhiei Oradea-Mare în timpul în care această eparhie a rămas în posesia Aradului, și pentru număca teritoriile aduse de arhierul Aradului, pentru ridicarea bisericășca și culturile a eparhiei Oradea-Mare.

Sinodul a decis să se redacteze un răspuns de felicitare de dorit de bine și progres eparhiei surori a Oradei-Mari.

Dupa cețrea și aprobarea raportului comisiilor episcopale sinodul a fixat ca ședinta la parna să se fie Marti dim. la orele 10, când s'a ceit și aprobat raportul comisiilor școlare.

Sinodul eparhiei Aradului a trimes A. S. Sale Principelui moștenitor Carol, cu ocazia reîntoarceret sale în țară următoarea telegramă:

A. S. R. CAROL, MOSTENITORUL TRONULUI BUCUREȘTI.

Clerul și poporul ortodox român din diecea Aradului, intrunzit prin reprezentanții săi în sesiune sinodală ordi-nară Va roagă ca din prilejul morocoasei reîntoarceri în țară a A. Voastre cu aleasa-Va soție A. S. R. Elena să prilejui expresiunea deosebită bucurii și asigurarea sentimentului de profund dezvoltament și dragoste sinceră a acestui sinod și a tuturor credincioșilor ortodocși români de pe teritoriul acestei diecece.

IOAN I. PAPP
episcop, președinte.

Cărți și reviste.

CĂRȚI ȘI REVISTE PRIMITE LA REDACȚIE.

OAMENI ȘI LOCURI (descrierea pozițiilor pitorești ale județului Neamt; de Mihail Sadoveanu. Prețul: Lei 15.—

DRAGOSTEA UNUI TRUBADUR, muzele, ed. II-a de Const. Gulescu. Prețul lei 12.—

AENEIS (traducere după Virgiliu) ed. IV de G. Cosbuc. Prețul: Lei 14.—

LUME NĂCAJITĂ (povestiri) de Ion Gornun. Prețul: Lei 12.—

A aparut în editura institutului de editură „Carica Românească”.

De vânzare la principalele librării din țară.

Pun după celule
lactuloze și celule
de apă și mi le îngrăd
câtă la puțin la mănânc
a voi care

18. Oct 1925.

Jani Columb 12

Stimatele Domnule Niki -

De mult nu am mai stat de vorba, aici te dau cum
să nu pot veni eu singură, mi-a fost cuneputută
Sărbătorile și aici mele, măritale la Jani mi-a dat
mult de grijă. Mai acum nu știu locuri să știu
Alături aici câte va împunată din presa de unde
vei vedea că conținut a mă ocupa de memoria
marelui nostru dascăl. Alături și câte va instin
tări a apariției cartii alăt de săptate. Mărturis
daca institutiile de acolo vor cere abonamente
la "Cartea Românească". Împunăm mai gentili
cu descipara manuscrisului și avem mai noue
de volumele pregătitoare ce se află la Proasta
Vă rog mult Domnule Niki a le împunată
bine și a mi le trimite pe adresa mea
Columb 12.

În chestia bustului după părerea tuturor
celor ce îl văd va trebui să rămâie în
stăruie. Am însă o cerere la Proasta
Niki stăndute alăt de conștiință. Mi reamintesc
că Tablurile afară de Cuză adică cele 3 mari, le
am pus la dispoziția Proasta, nu le au donat.

pentru a se face lista de subscripții omni a
Lotăriei pentru statuia lui A. D. Xenopol.
Nu să poată face oculo o statue din piatră
gândindu-l în a greutatea, iar bustul nu a
zevnil cu toată măjestea cu care ai lucrat
pe Domnule Mihai pentru care îți voi rămas
pentru tot de-a una recunoscătoare, te rap
fa cunoscut acest grupet persoanele în
după și spunu-le te rog că dacă nu se poate
indeplini obligația subscripției sau lotăriei, rog
să mi se trimite acele trei pânzi ca se organiz
zăm aici ceva pentru adunarea fondurilor
statuei pe care cu orice preț doresc să o fac.
Facând-o aici, va de a" statul parțea sa.
Aici suntem mai în "larg decât acolo
Aici totu l-au cunoscut și iubit a" când
ze va vorbi de el se vor "deschide" toate
amintirile. Mădăjduese Domnule Mihai
că vei expune adunatul ase cum este și
voi primi răspunsul ca să pot face în
luna aceasta cili necesare. Nu ne amusează
Volăntul și de aceea trebuie să ne împlinim
cât se poate mai repede obligațiile suflătești.
În primăvara sunt 5 ani decând biblioteca e
la Brad.

Cu cea mai bună amintire și gânduri prietenești
pentru Lotăria Mădăjduese A. D. Xenopol

cu onoare sa binevoiti a primi si a lua la cunoastinta alegerea D-voastre de membru in comitetul de organizare pentru monumentul A.D. Xenopol, in care calitate Vi-se cere cu staruinta tot sprijinul moral pentru realizarea maretii lui scop ce-l urmariti.

Arad la 19 Iulie 1921. ^{in incredinta} In incredinta comisiei de supraveghere a monumentului A.D. Xenopol in calitate de membru

DATA

Comisia de supraveghere a Monumentului A.D. Xenopol in Arad, pe baza raportului din 1921, a hotarat sa organizeze un comitet de organizare pentru monumentul A.D. Xenopol. Comitetul este compus din: D. Xenopol, presedinte, si alti membri. Scopul comitetului este de a realiza monumentul A.D. Xenopol in Arad. Comitetul va solicita de la D-voastra sprijinul moral pentru realizarea acestui scop. Comitetul va tineti la curent pe D-voastra cu privire la progresul lucrarilor.

Handwritten notes and signatures on the right side of the page, including names like Xenopol and dates.

OPERA LUI A. D. XENOPOL

- En roumain. — Despre utilitatea și importanța istoriei 1866. — Cultura Națională 1869. — Istoriile civilizațiilor 1870. — Studii asupra stării noastre actuale 1871. — Scrierea lui Edgar Quinet, la Création 1871. — O inscripțiune de la Neamț 1871. — Cuvântarea festivă la mormântul lui Stefan cel Mare la Putna, 1871. — Ceva despre literatura poporană 1872. — Reforma așezămintelor noastre, 1872. — Despre învățământul școlar în genere și în special despre acel al Istoriei 1873. — O corespondență între I. Eliade și C. Negruzi 1873. — Despre Epigramă 1874. — Jurătorii la Români 1875. — Herodot în raport cu Istoria noastră 1875. — Despre Rumänische Studien de Robert Rösler 1876. — Baza geografică a Istoriei Românilor 1876. — Strabon în raport cu Istoria noastră 1876. — Starea noastră economică 1878. — Bălcescu și Teutschländer, două scrierile supra lui Mihai Viteazul 1881. — Studiu asupra pozițiunei geografice a Românilor 1882. — Politica franceză în Orient 1882. — Lecția de deschidere a cursului de Istoria Românilor la Universitatea din Iași 1884. — Idealismul și realizmul 1884. — (Tous dans le Convorbiri literare). — Finanele în Epoca Fanarioșilor, (Revista pentru Istorie a lui Tocilescu), Curentul naționalist (Revăzuirea). Chestii pedagogice 1895. — Ideea romană în dezvoltarea poporului român 1896 (dans Arhiva de Jassy). — Războaiele dintre Ruși și Turci și înrăurirea lor asupra țărilor române, Iași 1882, 2 vol. — Teoria lui Rösler, Iași 1884, 1 vol. — Memoriu asupra învățământului superior în Moldova Iași, 1885, 1 vol. — Serbarea școlară de la Iași, acte și documente; în colaborare cu C. Erbiceanu, Iași 1885, 1 vol. — Studii economice, Craiova 1882, 1 vol. — Istoria Românilor din Dacia Traiană 1889—1893, 6 volume d'un total de 3.968 pag., — Mihail Kogălniceanu, Cuvântare de primire în Academia Română, București 1898. — Primul proiect de constituție a Moldovei, Buc. 1898. Principiile fundamentale ale Istoriei, Iași 1900, 1 vol. — Genealogia casei Calimah, Iași 1902, 1 vol. — Domnia lui Cuza-Vodă 1903, 2 vol. 1.000 pag. — Lupta între Dăneștii și Drăculeștii, Buc. 1908. Naționalismul. Politica noastră externă (2 art.) Revista Nouă Răd. Motru 1908. *Istoria Românilor. ediție postumă. 1915 (15 volume)*
- Ecrits littéraires. — Amintiri de călătorie, 1903, 1 vol. — O suire pe Ceahlău, — Teiul din Schönau, (Arhiva 1906). — Riul, Muntele, Marea, Muntele Sal'e Hina ve, Le lum fananarului, Pădurea în promoroacă, Amintiri din Italia, lacul Königsee (Românul Literar, 1905—1907).
- En langues étrangères. — De publicanorum societatum historia ac natura iuridiciali, Berolini 1871. — Les démembrements de la Moldavie 1883. — De l'origine du peuple roumain 1883. — Les guerres daciques de l'empereur Trajan 1883. — L'Empire valacho-bulgare 1891. — Observations sur l'origine des Daco-Roumains 1894. — Bulletins historiques sur la Roumanie 1881. 1882, 1882, 1884, 1885, 1886, 1887, 1888—1890, 1891—1892, 1893—1894, 1895—1899 (în colaborare cu d. A. Teodor) 1899—1907. (La Revue historique de M.

Gabriel Monod). Pierre le Grand et les pays roumains (Muséum de Louvain; Etude critique sur Gustav Le Bon, Lois psychologiques du développement des nations; G. Tarde, La Logique sociale; Labriola, Essai sur la conception matérialiste de l'histoire (La Revue critique de M. Arthur Chuquet). Les Roumains et les Grecs 1891, — Situation géographique du peuple roumain 1894, — Les Roumains et les Hongrois à propos du Millénium maghyar 1896, (La Revue de géographie). Les sciences naturelles et l'histoire (Revue de Philosophie de M. Th. Ribot). Les faits de répétition et les faits de succession, 1901, — Race et Milieu 1901, — La classification des sciences et l'histoire 1901, — Etude sur une nouvelle histoire universelle (Helmolt) 1902, — La causalité dans la succession 1903—1904, — La notion de la valeur dans l'histoire 1906. — Etude sur le Lehrbuch du professeur Bernheim, 1905. — Etude sur le livre de Cesare-Rivera, il determinismo nella sociologia 1907, — L'histoire du prince Alexandre Couza traitée d'après le système des séries historiques 1908, (Revue de Synthèse historique de M. Henri Berr). Roumains et Hongrois 1902, — La question israélite en Roumanie 1902, — (La Renaissance latine). Sociologia o storia, deux articles 1904 și 1905, (Revista italiana di Sociologia). Referate über Vol. X. Hurmuzaki; Bertha, Roumains et Hongrois devant l'histoire; Pompiliu Eliade, de l'influence française en Roumanie, Max Choublier, l'Europe orientale depuis 1878 et l'article. Der Wertbegriff in der Geschichte (Deutsche Literaturzeitung in Berlin). — Historique de la question agraire en Roumanie (Mouvement Economique 1906).

Psychologie et Histoire 1901, — Répétition et successions universelle 1903, — L'Inconscient dans l'histoire 1904, — L'influence française en Roumanie 1908 (communication à l'Académie des sciences morales et politiques de Paris).

L'hypothèse dans l'histoire. (Congrès d'histoire, Paris 1900) — Nécessité d'introduction de cours sur la théorie de l'histoire dans les Universités, (Congr. de l'enseignement supérieur, Paris 1900); Interprétation psychologique des faits historiques; Congr. de psychologie de Rome 1905; Le rôle de la guerre dans le développement de la civilisation, (Congr. de sociologie de Londres 1907) — Les Roumains au Moyen-Age, Paris 1885 un vol. Etudes historiques sur le peuple roumain, Jassy 1887 un vol., — Histoire des Roumains de la Dacie trajanne avec une préface par Alfred Rambaud, 2 vol. de 1.000 pages, Paris 1890, — Les principes fondamentaux de l'histoire. Paris 1899, un vol., — (Seconde édition sous le titre Théorie de l'histoire, Paris 1908). Cours sur la Théorie de d'Histoire tenu à la Sorbonne du Février 1908. Cours sur les Roumains, Histoire état matériel et intellectuel tenu au Collège de France, Novembre 1908. Le Commerce Français en Orient conférence tenu à la Conf. permanente du commerce extérieur. Renaissance économique No. 2 Dec. 1908. L'influence française en Roumanie conférence à l'école libre du sc. politiques Annales des sc. politiques 1 Jan. 1909. Les Roumains état matériel et intellectuel, un vol. de 200 pages Paris Delagrave. L'Histoire est-elle une science: Revue de Sociologie. Août-Sept. 1908.

T a b l o u

despre funcționarii, angajații și membrii familiei lor cari conviețuiesc
cu funcționarul etc. și au menaj comun.

Nr. crt.	Numele și pronumele Gradul	Numele și pronumele membrilor de familie calitatea.	Total	Obs.
1.	Dr. Lazăr Nichi Șef de Serv.	Aglăia Nichi soție Virgil Nichi fiu Doina Nichi fiică Floare Roșu servitoare	5	
2.	Nestor D. Covaciu Șef de secție:	Delia Covaciu soție Nestor Covaciu jun. fiu Ioan Gaspar socru Livia Gaspar soacră Dr. Aurel Gaspar cumnat Felicia Leuca soră Terezia Dușler servitoare	8	
3.	Corneliu Tabic Șef de birou:	Aurelia Tabic soție Vad. Maria Tabic mamă Dr. Miron Tabic frate	4	
4.	Lucia Nemet Șef de birou:	Stelian Nemet fiu Victor Nemet frate Arsilia Bertan funct. Adrian Pop subofiter	4	chiriași in vipt
5.	Eosterina Stanca Dactilograf:	Ioan Stanca soț	2	
6.	Emil Grecu Camerist	Lucretia Grecu soție Gheorghe Ponta elev L.M.N. cl. IV. Pecica Petru Vostinar elev L.M.N. cl. I. Siria Mitu Tamas elev L.M.N. cl. I. Siria	5	chiriași in vipt.
7.	Petru Nuțu Camerist :	Valeria Nuțu soție Petru Nuțu fiu Alena Nuțu fiică Florica Crisan elev L.E.Gh. Birta cl. VIII. Incu Lucia Negreu elevă L.E.Gh. Birta cl. II. Doina Valca elevă L. Ind. cl. VIII. Bălmăgiu Maria Sustereanu elevă L. Ind. cl. VIII. Vălean	8	chiriași in vipt
8.	Petru Coste Camerist	Gatia Coste soție Maria Coste fiică Ana Coste fiică	4	
9.	Teodor Sălegean Camerist	Maria Selegean soție Zenobia Baranci soacră Ioan Sfârâilă Socodor Gheorghe Miha Socodor Aurica Tamas elevă L. Com. cl. VII. Prăjesti Teodor Mocuța	7	chiriași in vipt.
10.	Gheorghe Bondiș Camerist:	Bondiș Livia soție	2	
11.	Ioan Barna Camerist	Floare Barna soție Zeni Barna fiică	3	

Arad, 17 Aprilie 1942.

Șeful Serviciului Cultural:

Dr. *[Signature]*

PRIMĂRIA MUNICIPIULUI ARAD.

Serviciul Cultural

Nr.63/1942.

Report.

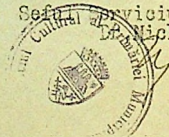
Domnule Primar,

În executarea ordinului circular Nr.14614 din 17 Aprilie a.c., anexat, avem onoarea a vă înainta tabloul funcționarilor, angajaților și membrilor de familie în vederea întocmirii noilor cartele de alimentație.

Arad, 17 Aprilie 1942.

Domniei Sale
Domnului Primar al Municipiului

Seful Serviciului Cultural:
Dr. Nichi

Arad.

.....

Anexă:
1. buc.

România.-

PRIMĂRIA MUNICIPIULUI ARAD.-

Copie.

SERVICIUL ADMINISTRATIV.-

Nr. 14.614/1942.-

Circulară.-

Arad, la 17. Aprilie 1942.-

F.P.Urgent.

Tuturor Dilor Seft ai Serviciilor Primăriei Municipiului

Arad.-

In conformitate cu dispozițiunile date de Prefectura județului Arad, prin publicațiunea Nr. 3643 din 16. Aprilie a. crt., Va rugăm a întocmi de îndată și a ne înmăna până cel mai târziu în ziua de 18. Aprilie a. crt., orile lo-am, este un tablou nominal de funcționarii și personalul de serviciu din subordinea Dns. cu specificarea - deosebirii nominale - a membrilor aparținător familiei lor (soție, copii, părinți, frați, servitoare etc.) cari conviețuiesc cu funcționarul, și cu menaj comun.-

PRIMĂR :
ss. Dr. Octavian Lupas

SECRETAR GENERAL.-
ss. Lazăr Vesile.-

Pentru semnătură :-

I N V I T A R E .

Domnii membrii in comitetul de inițiativă pentru înființarea unui cerc românesc in orașul nostru sunt rugați cu onoare să binevoiască a lua parte la o constituire ce va avea loc in biroul direcțiunei Palatului Cultural / bibliotecă / la 7 August cor. ora 6 d.m.

Subiectul:

a/. Chestiunea localului.-

generală

b/. Fixarea datei pentru adunarea de constituire.-

Arad la 6 August 1926.

Din încredințarea comitetului:

Șdărăr Nicky

Dl. Adam Gheorghe directorul băncii "Victoria"-----

" Dr. Botiș Teodor directorul Despartiment.Astra -----

" Col. Georgescu P. Șeful Statului Major Div.I Cav.--- *In conce. die*

" Dr. Iancu Cornel deputat ----- *Arad*

" Dr. Mărcuș Mihai senator ----- *Dr. Mărcuș*

" Dr. Mărșieu Iustin deputat ----- *Dr. Mărșieu*

" Ing. Mateescu Ștefan dir.gen. Uzinele Electrice ----- *Mateescu*

" Dr Papp Teodor avocat ----- *călătorit*

" Ing. Petrescu Nicolae ----- *Petrescu*

" Ing. Pop Octavian dir.regional C.F.R. ----- *călătorit Pop*

Fig. 21

III

39

105

la schimbarea
 a formei op. ma
 instantio cele de
 intervenii locuiri
 est lucru de est
 a institutio la
 fer de eventualole
 univ. o le ce sunt
 nari, a publicului

ca este recte restorand
 si ore piron - precum
 spirit. - O obolare sau
 curia intreg mormu-
 tie functiona in condit-
 one den si atunci era
 canton a se inlopuca
 urici este desorganizat
 aprinut functioneji foste
 urici abochit ecob in
 dor un l ojata mormu-
 a otot domosara et n
 mormu ale multe m
 reabole recte satfel

Domnule Director

Experiența făcută dela schimbarea
personalului de serviciu și prin ați mă
obligă a vă aduce la cunoștință cele de
mai jos cu încredința a interveni locului
și drept - Nu fac acest lucru decât
din motivul de a ~~face~~ justifica la
care lucrez, dorind a feri de eventualele
critici și de nemulțumirile ce sunt
din ce în ce tot mai mari, a publicului
ospitalor.

Biblioteca

~~In biblioteca~~ această secție restrânsul
personal de serviciu în ore fixe - precum
bine știți - un rol definit - O obște sau
instituție unuia și același întreg mersul.

In trecut această secție funcționa în condiții
destul de mulțumitoare din și atunci erau
unde plângeri și cari cântărea de înălțare

Azi întreg acest serviciu este desorganizat
Biblioteca de imprimat funcționează foarte
rău din omul de serviciu rănduit acolo în
deastă viziune, dar nu lăpăta nici

suntem săditica o tot domnișoare și
ca personal în lucrăm de multe ori
și, rânduind a celelele secții și fel

13	Vasarnap Luca sz. Duminec M. Eustrat Sontar Luca - Tassilo	1936. DECEMBR. 31 13. Decembrie
14	Hétfő Nikaz. Szil Montag - Lothar M. Tirs. Ia Spiridon	14. Decembrie
15	Kedd Valer. Joh. Dienstag Valerianus - Volkw. 1 Tebeth R. Ch.	15. Decembrie
16	Szerda Etelka Alb. Mittwoch Adelheid Szent. Khan 8	16. Decembrie
17	Csütörtök Lazar Donnerstag Lazarus - Eugen. Danill Patr.	17. Decembrie
18	Péntek Graecian Au. Freitag Gratianus - Liebh. Sevas. si Z.	18. Decembrie
19	Sombat Pelegia V. Samstag Viola - Dagomar 5 S. Vpilas	19. Decembrie
	Sombath Bontac. P.	1936. DECEMBR. 31 19. Decembrie

necontrolat. -
Sola de lectură funcționează
infernabil sau primă aici în
 un de serviciu care crede că publicul
 trebuie să-l servimă și el. - Nu pot
 face din el nimic total încă.
 Nuja, nu există nimeni în vor
 onime cantă care îl trimite la mine
 el nemisându-se de pe scama
 În ofel de condiții răzleci.
 de scama ce multumire foarte
 există în publicul vizitator care
 de multe ori pleacă fără a primi
 cele scrute deoarece fiind atot
 est și domniașă trebuie omfati
 în altă parte și-l putem fiind că
 un exemplu și-l servim. -

Depozitul - De la plecora custodit
 selegan interesă lunară de costotocare
 a fost reintegrată. - Omul de

12	Szombat Ottilla Gab.	Sambata St Spirid Maxentius - Olt Ilie 28 S Miksa
11	Frestag Damaz. Arp.	Vineri Cuv. Dan. Damasus - Baldu
10	Donnerstag Judith Csatorok Melk. Judit	Joi Min. Mar. Mercuri Zam. Sf. A
9	Szerda F. Peter Nat.	Mittwoch Leokadia - Gudrun 25 Chandra
8	Dienstag Maria sz. fog. Kedd Maria Empf. Asia	Marti C. Patalle C. Ambros
7	Hétfo Ambrus Montag Ambrosius - Sierb.	Luni C. Ambros
6	Vasárnap Miklós pk. Sonntag Nikolaus	Duminec St. Nicolae St. Nicolaus

serviciu primit in locul lui nu-l
putem intrebrinta (nu amasta
~~nu~~ nici literile gotice) tot celalalt
om de serviciu a trebuit sa-l dau
copiator la biblioteca de imprimant
unde de multe ori mi-a occotea un
de oprim.

Muzeu. - De ocoasta reche
vorber, - desi nu intra in otabitul
mele, - din urmatoarele motive:

Goile in strajeria, pentru
noi sunt ~~pe~~ cele mai active file
Atunci vin scolile vizitezi ga-
lerile, se tin conferinte despre
barbolii inserate si orodulni
etc. - Omul de serviciu ce
era incinta aici involare a
de explicati despre pictori, tablo-
uri. ~~si~~ ~~si~~ ~~si~~ ~~si~~ ~~si~~

Sambata S. M. Dio Sabbas Abl. - Arn. 21 S. Valter	5	Sambata Szombat Szabbasz V.
Vineri Var. I.	4	Vineri Freitag Barbara Pentek Borbala vl.
Joi Sotr. Teod.	3	Joi Donnerstag Franz Xav. - Gib. Xav. F. Oliv. Csutorok
Mercuri Pr. Avac.	2	Mercuri Mittwoch Bibiana - Sigram Bibiana Au. Szeda
Marti P. Na. si E.	1	Marti Dienstag Eliza - Oskar Kedd Eliz pk. Unirea Ardealului DECEMV.—DEC.
Luni Ap. Andr.	30	Luni Montag Andras ap. Hefo
Duminica Pat. Filom.	29	Duminica Sonntag Saturnus - Eberh. Vasarnap Szaturn n

Accese explicati date de ocul
 nu erau multumitoare spun
 acest lucru in calitate de muzic
~~care sunt~~ Azi omul incredintat
 cu conducerea si ingrijirea in-
 zului este inexistent. - Nu
 se poate intrebuinta la nimic
 in ce priveste aceasta acti

Nu stie vorba e solbatic, supe
 de lume sau ca normal tumura
 celor cari in vizitaja este forte
 mare.

sola de conferinta suferi
 de oculos nojmur - omul ineditat
 cu mijful orca si aceasta sola

Azi nu avem cine si oprindo
 luminile. - Cind reprezentati
 teatrului "Munca si Hoze Zuno

22	Vasárnap Cecilia	Sombata F. Tibur	Sonntag Cecilia
23	Luni Amfilo S.	Hétfő Klemen	Montag Klemens - Wolfryd
24	Marti Climent P.	Kedd Janos, Emma	Dienstag Joh. v. K. - Albrecht
25	Mercuri Ecater. M.	Szerda Katalin vt.	Mittwoch Katharine
26	Joi Al. Stelian	Gustörtök Berch. Janos	Donnerstag Konrad
27	Vineri Iac. Persu	Frntek Maria, Virg.	Freitag Virgilius - Willfriede
28	Sambata Stefan c. m.	Szombat Istvan ap.	Samstag Sosthenes - Günther

venit pe o vreme sola sau ordnat
si se schimba lumina fiind
scor. Au fost refuzat pe
motivul ca i-e frica de l
scutur. Tot oare se intru
si cu opinia confuzita
din general sabija.

Domnul Director, au
schitat numai neajmurile si
ne multumirile publicului.
vizitator est si de multe perso-
nale. Este o infirmitate
fizica e de infirmitate si forte
partile inestopabile sau cu
constanta infirmitate ca oia
nu au fost pe deplin vanam
de serviciu si institutia si
fara ca subsemnatul si de
Brebom.

MUNICIPIULUI ARAD.
Serviciul Cultural.
Nr. 72/1942.

019365

Domnule Sef.

In vederea infiintării unui parc sportiv, in Parcul Eminescu
cu onoare Vă rog să binevoiți a întocmi un proiect cu demonstrarea
sumelor necesare la realizarea lui.-

A r a d .28 aprilie 1942.

Seful Serviciului Cultural:

Dr. Nichifor Leazar.

Către

Serviciul Tehnic al Primăriei

Arad.

VII

Repararea câncilor de la balco-
ne și a scocurilor din lași. Repararea
parapetelor de la scări și balcoane.

Construirea și repararea ferestrelor la
oprește și repararea tuturor ap-
lor înaintea primilor de pericol
pentru ~~diminuarea~~ producerea
curenilor în țară.

Instalarea a 6 oglinzi mici și
a 2 oglinzi mari în cabinetele arti-
stilor.

Reparații de întreținere, lucrări
de tâmplărie și lacătărie.

III III I I
III II II
III III III III III

Cu deciziunea nr...../1977, s.a acceptat donațiunea în
cută pinacotecii Palatului Cultural de către Asociația Tinerilor
Pictori Progresisti Maghiari și sa ordonat ca tabloul intitulat
" Vedere din Giza Mare să fie trecut în inventarul pinacotecii
Palatului Cultural.

Moș. Titimari M.

Deciziune.

Nr...../1977.

Serv. Bibl. și Muzeu Comunal

PRIMĂRIA MUNICIPIULUI BRAD.

D E V I Z .

pentru lucrările de mici transformări necesare a se executa la clădirea Căminului Cultural Central Orădenesc "N. Balcescu", foșt Palatul Cultural/.

1. Demontarea unei uși existente la sala muzeu și montarea în antreul din etaj de două în număr pentru amenajarea unui birou inclusiv ajustarea tamplăriei de ușe și montarea cântăreței de la ușa global lei:.....	261.-
2. În zidirea ușii la antreul de două în muzeu cu mortar de var amestecat cu ciment în locul mai sus mențitat inclusiv executarea bolțiturii deșurării ușii C.E.7 b. m.c. 2.5 a lei 3092.-....	7605.-
3. Tencuirea pereților noui ziditi cu mortar de var în proporție 1:3 C.M. 3 m.p.17.8 a lei 50.....	890.-
4. Executarea de glet de var la pereții noui ziditi C.M. 3. m.p.17.8 a lei 12.....	214.-
5. Zăgrăvirea pereților și a tavanelor în culoar de apă executat într-un singur ton dat cu două role C.S.8 b. m.p.75.71 a lei 28 -	2120.-
6. Executarea de reparatii de tencuială și săgrăveli în locul unde s-a scos ușa. Global lei:.....	350.- ----- 12.600.- 3000.-
7. R.A.B. 25%	75.-
8. Impozit 0,5%	16075.- ----- 1206.- ----- 13889.- ----- 1248.- ----- 12.621.-
Se scade 5% lucrari executate in antregrizi	----- 1206.- ----- 13889.- ----- 1248.- ----- 12.621.-
Se scade 5% conform ordinului M.A.I.4946/62685 din 29 Noembrie 1949.	----- 1248.- ----- 12.621.-
Total lei:	12.621.-

Irod. 9 Martie 1950.

seful Secției Militare
și Urbanism

ky. S. Anail

Inlocuit
C. C. C.

Verificat conform dispozițiilor art. 23. din Legea pentru apărarea patrimoniului public.

scuf. art
[Signature]

Baza și analiza prețurilor.

Prețuri de bază a materialelor ~~construcției~~

1.mc.nisip	Lei: 700
1.mc.var pastă	" 2660.-
1.mc.apă	" 20.-
1.buc.cărămidă.....	" 7.-
1.kgr.ciment.....	" 10.-
1. " var bulgar.....	" 6.-
1. " humă.....	" 6.-
1. " ciment.....	" 200.-
1. " glet.....	" 225.-
1. " ipsos.....	" 6.-
1. " coloranți.....	" 133.-
1.cosău glas papir "	33.-

b/Prețuri de bază a manoperei:

Zidar 1 a Lei.....	22.-
zidar 2 a "	27.-
manopera transformată la	
zidar Lei.....	21.-

1.Tencueli interioare 1:3 C.K.5

Materiale:

var pastă mc.0.007 a Lei.....	2660 =	18.62.
nisip mc.0.020 a Lei.....	700 =	14
apă mc.0.005 a "	20 =	0.10.

Manoperă

transformată ore 0.80 a Lei.....	21 =	16.80.
		<hr/>
	rotund 50 lei mp.	49.52.

2.Glet de var pentru tencueli la pereți executat cu pastă de var trecută prin sită C.K.2.4

Materiale:

var pastă mc. 0.001 a Lei.....	2660 =	2.66.
Manopera transformată		
ore 0.45 a Lei.....	21 =	9.45.
	rotund 12 lei mp.	<hr/>
		12.11.

3. Zidărie de cărămidă C.K.7 h.

Materiale:

cărămidă buc.500 a Lei.....	7 =	210.
var pastă mc. 0.076 a Lei.....	2660 =	202.-
ciment kgr. 25 a Lei.....	10 =	250.-
nisip mc. 0.23 a Lei.....	700 =	161.-
apă mc. 0.100 a Lei.....	20 =	2.-
Manopera transformată		
ore 15.00 a Lei.....	21 =	327.6

rotund 3042.Lei mc.

3042.6

Zăgrăviri în ochi de apă la pereți și tavane cu 2 role C.S. 8 b.		
var bulgări 0.05 kgr. 4 lei.....	6 =	0.30.
Numa 0.20.kgr. 4 lei.....	6 =	1.20.
săpun 0.015." 4 lei.....	200 =	3.
Glei 0.019 kgr. 4 lei.....	325 =	6.17.
Încos 0.05 " " "	6 =	0.30.
coloranți 0.03.kgr. 4 lei.....	135 =	4.05.
glaspaper 0.05 coale 4 lei.....	35 =	1.75.
Manoara transformată ora 0.55 4 lei... 21 =		<u>11.55</u>
rotund 28 Lei mp.		26.32

Arad, 8 Martie 1950.

Șeful Secției Edilitare
și Urbanism

M. I. Bănuț

Întocmit
Conducător proiect:

Verificat conform dispozițiilor cuprinse în art. 23. din Legea pentru apărarea patrimoniului public.

Cond. art.

[Signature]

PRIMĂRIA MUNICIPIULUI ARAD.

Serviciul Cultural

Nr. 53687/1940.

21-23 March
4/16/1940
14 19.10.1940
DECIZIUNE

Noi, P r i m a r u l Municipiului Arad, văzând cererea dlui Ion Ilieș, agent teatral, prin care solicită să i se pună la dispoziție sala teatrului comunal, pentru seara zilei de 13 Ianuarie 1941, în vederea aranjării unei reprezentații teatrale cu Trupa de sub conducerea dlui artist N. Kirîțescu cu piesa "Fata dela Mansardă", solicitând totodată să scutire de plata taxei pentru afisaj, văzând și ordinul Direcțiunii Generale a Teatrelor și Operelor Române, cu Nr. 11707 din 5 Decembrie a.c., având în vedere deciziunea noastră Nr. 53949/1940, în baza referatului Serviciului Cultural și a dreptului conferit nouă de art. 15 al. legii administrative,

DECIDEM:

Art. I. Se pune la dispoziție dlui Ion Ilieș, agent teatral, sala teatrului comunal din orașul nostru pentru seara zilei de 13 Ianuarie 1941, în vederea aranjării unei reprezentații teatrale, cu Trupa teatrală de sub conducerea dlui N. Kirîțescu artist din București pe lângă următoarele condițiuni:

- a/ Se acordă scutire de plata taxei pentru folosința sălii.
- b/ Petentul va achita, în casieria Municipiului suma de Lei: 50 drept taxă de afisaj.
- c/ Va achita, anticipat la mâinile dlui Dr. I. Regneală administratorul teatrului comunal cu cel puțin 48 de ore înainte de începerea reprezentației următoarele taxe: 1000 Lei pentru luminat, 400 Lei pentru curățit, 4500 Lei pentru încălzit, 1000 Lei diurna personalului tehnic, și 480 Lei diurna personalului de control, total suma de Lei: 7880, săptămii ~~patru~~ sute ~~cinci~~ zece.
- d/ Dl. Administrator al teatrului din suma încasată pentru încălzitul sălii va procura combustibilul necesar, din restul sumei va achita celelalte cheltuieli efective.
- e/ Se invită petentul, ca înainte de începerea spectacolului, să prezinte dlui administrator al teatrului autorizația Ministerială vizată de Comandamentul Militar al Regiunii precum și autorizația autorilor români prevăzută de art. 156 din legea teatrelor publicate în Mon. of. Nr. 66 din 20 Martie 1937, căci în caz contrar nu va putea aranja spectacolul dl. administrator nedeschizând sala de spectacole.

f/ La spectacol trebuie să asiste o gardă de poliție compusă din cel puțin 4 sergenți și o gardă de pompieri, a căror diurnă va fi suportată de către petiționar *pe care vor fi prezentați la primăria comunală*.

g/ În orchestră și în sală nu se admit locuri suplimentare.

h/ Accesul la loje se va face în următorul mod; în lojele prosceniu parter și etaj I vor intra 6 persoane în lojele din parter vor intra 5 persoane în cele din etajul I și II. 4 persoane. Biletele pentru loje se vor face pentru fiecare persoană aparte și se vor da individual controlorului.

i/ Se va percepe după fiecare bilet vândut câte un leu în favorul fondului de asistență socială al Primăriei. Suma încasată se va preda, împreună cu un borderou vizat de controlorul fiscal, dlui administrator al teatrului pentru a fi vărsată primăriei.

j/ Se vor rezerva gratuit următoarele locuri oficiale: etaj I, stânga loja Nr. 0 Garni coanei, prosceniu dreapta loja Nr. 0 Primarului, locul Nr. 19 stânga dlui Gheseor de poliție, locurile 18-20 dreapta dlui Administrator al teatrului, locul Nr. 42 dreapta dlui Comandant al pompierilor, locul Nr. 43 stânga dlui Ladic șef al Municipiului, locurile Nr. 44-46 dreapta reprezentantului Ministerului Căminelor și Artelor, locurile Nr. 47-56-58 dreapta Administrației Finan-

Nr. loja Nr. 0 din stânga dreapta - pentru a comenzi teatru - pe prima cerere la autorități care în baza legilor în vigoare au drept la rezervă.

Lui, cu 3/4 de ora înainte de începerea spectacolului.

care. Deasemenea se va pune la dispoziția Primăriei pentru funcționarii Municipiului cu 50% reducere din costul lor următoarele bilete; loșele Nr.ii 18 și 32, 2 locuri Nr.ii 69-71, 4 locuri Nr.ii 136-142 și 8 locuri Nr.ii 227-241 care se vor plăti în funcționările pe care de bunuri se ține și ad. cauzelor în Tribunalul.

Art. II. Dl. Chestor al poliției este rugat a ordona personalului de serviciu destinat la spectacol, să supravegheze cu serietate la menținerea ordinii, iar persoanelor care ar tulbura ordinea și liniștea, mai cu seamă celor care ar fuma în alte locuri decât în fumul să le dreseze procese verbale de contravenție și să fie înaintate justiției.

Art. III. Această decizie este executorie și va fi adusă la îndeplinire de către Dl. Secretar General căruia i se va comunica în original Serviciul Cultural, Financiar, bir. venit. indirecte și dl. Administrator al teatrului cărora li se va comunica în copie urmând a fi publicată comunicată și afișată.

Dată în Cabinetul nostru din localul Primăriei Municipiului Arad, astăzi.....

9180

Primar :

Secretar General:

Seful Serviciului Cultural:

L. Mely

Nr. 53687/1940.

Dlui. Secretar General.

Domnule Primar !

Am onoare a Vă raporta, că din depozitul cadrelor scoase din muzeul anilor 1848/49, custodele Nușu Petru, la ordinul dlui bibliotecar Covaciu Nestor și al dlui mezeolog Tiucra Teodor - dupăcum mi-a raportat custodele personal - a ridicat 4 buc. cadre aurite, pe care le-a dus la firma Freimann, Dl Covaciu mi-a amintit ~~me~~ in treacăt acest lucru, afirmând că dl. Aj. Primar Dr. O. Lupaș ar fi dat aprobarea pentru vindicarea cadrelor, ca imprumut pe un timp mai scurt.

Fiind cadrele cuprinse în inventarul muzeului și formând averea Palatului Cultural, pentru acărui inventar subsemnatul port in primul rând răspunderea morală și materială, cu onoare raportez cazul descris mai sus și Vă rog să binevoiti a lua act despre cele raportate, luând totodată măsurile care le credeți de cuviință.-

Prin prezentul raport am dorit să fiu acoperit in calitatea de director al Palatului Cultural și să fiu descărcat de răspunderea pentru cele 4 / patru / cadre menționate.-

Arad la 12 Februarie 1942.

Directorul Palatului Cultural:

X. Nedy

*13. II. 1942.
Raportul prezintă personal
dlui Aj. Primar Lupaș, a fost luat la
cunoscință în mod confidențial, lobuit la
doritul dlui Dr. Lupaș, și a fost înregistrat
pentru a nu influența numirea dlui Tiucra
în mod definitiv ca mezeolog al Palat. Cult.
L. Meș*

D-Sale Dlui

PRIMAR al Municipiului

Arad.

Secțiunea VI. La școala Primară nr.3 din str. Lee Barna
str. Barbu Lăutaru
str. Lee Barna
str. Dna Balaga dela Cpt. Ignat până la str. Barbu
Lăutaru.

str. Crucii
str. Șerăidierilor
str. Broșescu
str. Broșescu dela Cpt. Ignat la malul mare al
str. Crivitei dela Cpt. Ignat până la Diga Mareșului
str. Inceșărilor
str. Citus dela Cpt. Ignat până la Barbu Lăutaru
str. Primăverei
str. Pionierilor
Căminul Pomenirea
Război dela Cpt. Ignat până la malul mareșului
str. Sava micu dela Cpt. Ignat până la str. Lorilor
str. Mașinilor
str. Suci
str. Lunarelor
str. Vacaresti
str. Lorilor

Secțiunea VII. La Grădina de Copii nr.6 din str. Buna Pompliu.

str. Abatorului
Bdg. 2 alba Iulia
aeroportul
str. Biruțatei
str. Dna Balaga dela Cpt. Ignat la Spitalul de Copii
str. Metropoliții Brancovici
str. Bedregului
str. Gen. Comandă
Ferma Ceala
str. Ceala
str. Crivitei dela Cpt. Ignat la str. Abatorului
str. Broșescu până la str. Abatorului
Șantia Hipodrom
str. Cpt. Ignat
str. Inceșării
str. Latina
str. Micu Dumitru
str. Buna Pompliu
str. Br. Barna
str. Căsuța de vite
str. Citus dela Cpt. Ignat la Spitalul de Copii
str. Br. Katiu
str. Sava micu dela Cpt. Ignat la str. Abator
str. Șavei dela Cpt. Ignat la str. Abator
str. Mărgului

Secțiunea VIII. La școala Superioară. Comert de Rete Piața mizei Viteazul

str. Chius Birta
str. Grigoriu
str. Br. Davila
str. I. Deceavrie
Bul. Elisaveta dela Gen. Grigorescu la parca Ursu
Bul. Ferdinand dela Grigoriu la str. M. Grigorescu
str. I. Broșescu
str. M. Grigorescu
str. 3 Ierarhi
str. S. Leontia
str. Ven. Moșoi
str. A. Aureșan
str. Mocașii
str. S. Măracinei
str. Gen. Praporgescu

Contractilanti

Despre 2966 Lei adica Douasimionuamdesarcin, base
Lei, care sumă au plătit Direcțiunii Palat. Cult.
ca taxe incuse din biletele vândute cu pitezul ser-
voarei culturale din 19/II. 1977.

Stat la 20 Februarie 1977.

S'a vândut:

212	bilete à	10	Lei	2120	Lei
90	"	à	5 "	450	"
132	"	à	3 "	396	"

Total 2966 Lei. Teodor Tascu

20/II 1977

II. Spontane.

dim. 19/II. 1922.

Cheltuieli

Scute la Serviciul cultural din 19/11.94.

Încălzitul, luminatul și curățitul săli	2	1500 lei
Flori, trei corze - - -	1	150 "
Vin pentru orchestra militară	1	100 "
Obiectelor - 3 - de la teatrul pentru montarea cortinei din fond	60	60 "
Traiori	40	40 "
1 garnitură bilete	50	50 "
a.) Personalului de control și servicii "6 à 20 lei	120	120 "
b.) Onorari caricului	50	50 "
		2075

1000.
92.
29.

Bilete vândute	2966 lei	
1 lojă	60 "	✓
2 bilete fam. d. d. d.	20 "	✓
		3046 lei

Cheltuieli
 Venit curat: 2075
971 lei.

2 chitanțe ca adrese.

După la Clătura
 10/11/1944
 [Signature]

Vichi
 dir.

Controlled / Limited 3046 Lei

of October 2075

feints, notes 971. Lei. - exact.

Head, la Po. haiti 1922.

W. D. Miller

a)

5 bucate à 8 lei 08 bani - Lei 40.40 bani
1 sticlă apă 2 buc. penole 15 L.

Achitat
1922 V/2.

Total 55 Lei 40.

PAULINA KRAUSS
Librăria
ABA
Piața Așchilor nr. 10

Paulina Krauss
55.40 Lei
4.60 lei baciai servonului de la. licen
60.00 lei
Nicolz

No. _____ N. sz. Arad, 1922. / 22. hó. n.

St. Dl.
Tekintetes

Kultur Palotái Társaság

Notă de preluare — Átvételi-jegy

cu care recunosc ca enumera din jos si prin marfurile recomandate dela firma **H. BLOCH** fere obiectonat pe debita nostra am primit.

melylyel elismerem, hogy alább felsorolt és általam megrendelt árukat **BLOCH H.** céglől számlánk terhére kifogástalanul átvettem.

	Múltima Mennyiség	NUMELE — MEGNEVEZÉS	No. Szám	Pretul — Ár	
				Lei	bani
1	1	<i>számlát jegyzet</i>			
2		<i>könyvtár</i>	<i>Lei</i>	<i>55</i>	
3					
4					
5					
6					
7		FENTI ÖSSZE ÁTVÉTELET			
8		KÖZÖNETTEL IGAZOLJA			
9		BLOCH H.			
10		BALINTSZEKENDEN, KÖNYVNYOMDA			
11		MÉRTÉKÉRTÉKI SZEREN BARTALAI			
12					

Reconoscem transportului
Az átvétel elismerem

LIBRĂRIA DIECEZANĂ
ARAD, B. I. N. 20.

Fegyver

120. lei az az Örkényi
mely összekött. Hatt fegyveredő.
20. lei fejenként. Hifiretek.

20. lei - felvettem Konrad Gyula
20. lei - felvettem. Niki Péter
20. lei - felvettem Árvai István
20. lei - felvettem Román György
20. lei - felvettem Sina Imre
20. lei - felvettem Budai Károly
120. lei Összesen

Budapest 1922. VII. 5. est

Jacob Koncsok
Tervező

Carta

Am primit ca
pt. vinderii
la serata literara
de Lei 50.

6/11 922

Joscher Tancu

Socoloala

Venitului și a cheltuielilor avute la III. Serioare Cult. din 3/11.

Venit total (venit adeverintă!) 2745 Lei

Cheltuieli: a.) sala și încălzitul 1325 Lei ✓
b.) onorariu castorului 100 Lei ✓
c.) personalului de control 120 Lei ✓
garnitura Bilet 50 Lei ✓
Trasura 40 Lei ✓
pesta muncă militară om 100 Lei ✓

1735 Lei

~~1735~~ Venit curat 1010 Lei adecă

Manisexece Lei. —

Acad. la 7/11 922.

D. G. Vichici

Yadwice. La controlul și venitul în Lei 2745. —

directia

cheltuieli 1735.

venit curat în Lei 1010

Manisexece Lei. —

aproabă.

Acad. la 3. 1923.

1923.
D. G. Vichici

Extras

În Jurnalul de conta a Palat. Cult.

Proz. 116.	Lumină curățirea sălii la Seratoarea III.	400 Lei ✓
" 117.	Lucrul sălii	925 " ✓
		<hr/>
		Total 1325 Lei ✓

Pentru identitate!

La 7/XII 922. —

D. Mich
director.

Socoloala

Venitului și a cheltuielilor avute la III. Sesiune Cult. din 3/11.

Venit total (vezi Anunțurile!) 2745 Lei
sub H. I.

Cheltuieli: a.) sala și încălzirea 1325 Lei ✓
b.) onorariu cântărețului 100 Lei ✓
c.) personalului de control 120 Lei ✓
garantarea bilete 50 Lei ✓
Trasura 40 Lei ✓
pentru muzica militară din 100 Lei ✓

1735 Lei

~~1735 Lei~~
Venit curat 1010 Lei adecă ✓

Maniserec Lei. —

Arad la 7/11 1922.

D. L. Vichi

Yadnere. La controlul și venitul în Lei 2745 —

directora

cheltuieli 1735

venit curat în Lei 1010

Maniserec Lei. —

aprobă. Arad, la 3. 1923.

[Handwritten signature]

Sanderson Cull. III (VIII.)

dir 2/11. 1922. -

Chr. Lăuțu

Despre 50 Lei, adică Cincizeci Lei, care
sumă am primit ca onorariu pentru vînderea
brevetelor cu prilejul Sărbătorii Culturale
din 19/II. a. c.

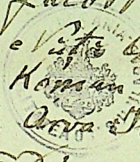
Arad la 20/februarie 1922.

Teodor Tăuțu

Fegyver

120. lei az az Szász-küldés, mely összehozta
Február 18-án megkötött kár-
alalmával. Ha fegyveredő díjazás fejében
ezen összegt. felvettem.

20. lei felvettem. - Jacob Kovács

20 lei felvettem. Péter

20 lei felvettem. Kossuth György

20 lei felvettem. Anna István

20 lei felvettem. Dinár Imre

20 lei felvettem. Buda György

120. Összeg

Orvad 1922. II. 19-én
Jacob Kovács
Csermót

Contractilanti

Despre 4024 Lei adică Patru mii douăzeci și patru
patru Lei, care sumă au plătit directorului Palat.
Cult. dl. Delarar Nichi ca taxă încasată din bilete-
le vândute cu prilejul serătoarei culturale (III.) din
5/III. 1922.
Arad la 6/III 1922.

Să vândut:

250 bilete à 10 lei	2500 Lei	✓	casier
180 " à 5 "	900	✓	scrie
108 " à 3 "	324	✓	
100 " à 3 "	300	✓	(loc de stat!)
<hr/>			
2 loje à 60 lei	4024 Lei		
signa solvire	120	✓	
de la elevi	40	✓	dl. Mikhail Covrig-Rohauer
	120	✓	
<hr/>			
Total	4304	✓	Lei

Delarar Nichi.

III. Jevāloane

6/III. 1922

Arad szab. kir. város közművelődési intézetének igazgatójától.

SZ.

191

Arde

Subscribul noștriu, de data
semnată în orașul Iași din 3/II. a.m.,
am predat Directorului Palatului
Cultural nr. 1 nr. 27
Odorescu G. Doamnei A. A. A. A. A.
patronului și simeu. B.
(Am bilote și dala elor!)

Prus 1/III 1932

Petru Milosav
rassas

Cheltuelile

avute cu aranjarea Serătoarei Culturale Nr. din 19/III.9.c.

Luminatul și curățirea sălii mari	300 Lei
Muzica militară	300 "
Personalului de control și serviciu	120 "
Folosința pianului	100 "
Unor casierului	50 "
1 garnitură bitete	54 "
Flori pentru doamnelor colaboratoare	200 "
Aprovizionarea conferențiarului 19/III - 21/III	300 "
Vin muriceș militare (10 lit. à 10 lei)	100 "
Trasori și bacșioni	120 "
Total	1644 lei

Venit brut 4244 lei ✓
Cheltueli 1644 " ✓
Venit curat 2600 lei ✓

Mirha
dir.

A fost achitată ca
aduce.

2600 lei
1922.

Contractanta

Despre 4084 Lei adică Patru mii opt sute și optzeci și patru Lei,
care sumă am plătit Direcțiunii Palat. Cult. din
prețul bilețelor vândute în prilejul Sărbătorii Culturale
ale IV. din 19/III. 1922.

Scad la 22 Martie 1922.

Să vândut de către direcțiunea Palat. Cult.:

1 lojă d-lui Episcop J. Papp	60 Lei ✓
1 lojă d-lui Brate Goldis	100 " ✓
	<hr/>
	160 ✓
	4084 ✓

Suma totală 4244 Lei

~~Tasie~~
câștig

Mihaj
dir.

Christa

Despre 10 Lei adică 'Principesci' Lei, care sumă
am primit de la Direcțiunea Palat. Cult. ca
onorar de carier pentru vânzarea biletelor
cu pilejul serătoarei culturale 10. din 19/10. 9. r.

Avad la 22 Martie 1977.

Toma
carier

A Kulturpalota igazgatójától.

0079

urnak

ARAD.

Értesitem, hogy 19/III. án tartandó hangversenyen
használandó zongora díja fejében 100 K. f. a Kölcsey
Egyesület és Filharmonia Egyesület zongora alapjára befizetett.

Arad, 1912. III. 19.

igazgató.

A Filharmonia-Egyesület T. Pénztárának ARAD.

Erősen

19

urak

ARAD

Értesítem bogy. ...
szándékba szorgos díjazás ...
Egyesület és Filharmonia Egyesület szorgos alapszám beállítás.

Arad, 1911

Filharmonia-Egyesület T. Pénztárnok ARAD.

120. le: ar. ar. Csár háskői,
 mely ösregezt. Mat jegyzet.
 dja gyűjtem. felvetem.

20. le: felvetem Jacob Kovacs
 20. le: felvetem Stefan Armai
 20. le: felvetem Peter Kőrös
 20. le: felvetem Karl Bidai
 20. le: felvetem Vinnie Ding
 20. le: felvetem Georg Roman

120. le: J. S. K. gy

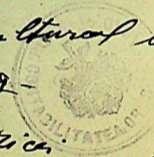
Arad 1922. III. 19. é.
 Jacob Kovacs
 Eremőr

6. / Memorandul Nr. 1 Chitanța Muzica

Am primit suma de lei (300) trei sute, plată pentru cântarea orchestrei la Festivalul cultural în ziua de 19. Martie 1972.

Sub. ref. muzică
© Pop. român.

19. III 1972
Irad.

~~100~~
~~152~~
~~82~~
~~104~~
~~1040~~
~~680~~
~~3400~~

Socoloala

dela Scrisoarea Culturala VI (XII) din 28/11/23.

Ventul din bilete (anexa a.f.) 4085 Lei

Cheltueli: Sala 400 Lei (adu. b.)

incalzirea	925 ✓	adu. c.)
onor. dom. Carsa Regi	500 ✓	
onor. comisiunii	100 ✓	adu. d.)
personalitati de control	170 ✓	adu. f.)
darea de stat	100 ✓	adu. j.
U. garnitura bilete	50 ✓	
flori de pe masă	250 ✓	
Trasuri p. bancă	80 ✓	

2525 Lei

6 adanc.

Venit curat

1560 Lei adanca

Unamur civice este pasata de 1560 Lei, ce sa depus la banca Victoria
cu libelul de depuneri Nr. 36790.

Eu primiti
cheltueli
Real

4085 Lei
2525
1560

Unamur civice este pasata de 1560 Lei rest sa poarta.

Mad. la 18. septembrie 1923.

Mad. la 31/11 1923 I. I. I. I. I.
I. I. I. I. I.

[Signature]

Szabad szab. kir. város közművelődési intézetének igazgatójától.

sz.

191

Szerádoonca
III (XI.)

div. 1872. 1883.

Palatulus

Dryas 2055 Palatulus
Optocera Palatulus
Ovar. predat. Palatulus
Cultured Palatulus
Din 28/1 1933

Palatulus

Road 29/1 1933

Palatulus
racer

Estas

din Jurnalul principal de casa a
Palat. C. U. S.

Poz. 169. Fecătuirea sată mari la Seratoarea VII. 6/29/11

925 Lei'

Poz. 170. ~~La~~ Lumina la fecătuirea " " 400 "

400 "

Total 1325 Lei' ✓

Pentru ideea Fate
Șarar Nicu
sinctor.

Faint handwritten text at the top of the page, possibly a title or header.

Resumen de...
Ostrea...
...

29/1/1922

Faint handwritten text at the bottom right, possibly a signature or date.

Abitanti

Dește 120 lei adăca unu sutu -
doauricii lei cana suma am răsoli-
ent ca controlori de bilete dela
D. perșutare cultura română
6 persoane fie care 20-20 lei

Arad la 28 Jan 1923

Jacob Honcor
Mihai Jovic
Petru Natus
George Coman
Trimit Jina
Carol Budai

Socoloala

Venitului și a cheltuielilor avute la Sărățoara Cult. M^o 11/11

Venit din vânzarea biletelor (amora) 2555 Lei

Cheltuieli: sala 400 Lei } aducere b.
închiriere 925 " }
personalul 120 " aducere c.
camion oron 100 " aducere d.
dare de lut 100 " aducere e.
Biletete 50 "
Prerisi și baci? 100 "

1795

Venit curat 760 Lei

adecă Săptemintă săsăreci deși, care omnia s'la țepes la banca
Victoria cu libelul N° 36760. —

Arad la 16/II 1923 Șharis Michi.

aducete: 5 buc. —

Final Lei 2555. —

Cheltuieli: 1795. —

Rest: 760. — Săptemintă săsăreci deși, rest pe scrisori.

Arad, la 11. aprilie 1923

S. M. M.

Sera toorena

VII (XII)

1811

Preconstinta.

Subscriind se renosa primirea
sumei de Lei 100,- odata una-
puta Lei, care sume au primito
de la Palatul Culturii pentru
vanzarea biletelor din 12/11 1932

Cu stima

Prind 12/11 1933

Milescu
Ivan

Chitanu

despre 120 lei adesea numai daunzeci
inca suma au ridicat in autoritati de bile
de la ⁱⁿ sexatoare culturate Romaneasca
O persoane fie care 20-20-Lei

Stradln 11 Febr. 923-

Jacob Konesel.
Sihni Jovin
Petru Kudu
George Lemau
Lilnic Lina
Carol Pudasai

Eskas.

Din Jurnalul principal de casa a Palat.
Cret.

Poz 178.	Teratoarea Cult. in lumina si curatenia	1400 lei
Poz 179.	" " " " meabraca	925 lei
Pentru conformitate!		<hr/>
		Total 1325 lei
		✓
		St. Vlădich
		director.

Chitanta,

Despre Lei 2555- adesea Lei
Doamnei rincei suterincei si rincei
care sunt am predata. Discretiuni
Politehnic Cultural pt. Genetivasea
Culturala din 1911.

Arad 12/10 1923

Lu stama
Milescu
ravid

Locoale

Veniturile s' a cheltuelilor avute cu prilejul Seratorii C. C. din 25/10 s' a Conferinței d'lu' prof. T. D. Ștefănescu din 26/10 împreună de o expoziție de tablouri Zingescu, Verona, Andreea, Ștaubli etc.

Venituri:

In curs din biletele vândute la casă (adua 9.)

4030 Lei

Dela elevi

210 ✓

1 lojă (Episcopul).

60 ✓

Din intrarea la expoziție

1272 ✓

Total = 5572 Lei

cala	800.-
in alpt	700.-
porc.	240.-
omul	200.-
musca	200.-
ștețari	570.-
litol	700.-
litol	380.-
leag	62.-
ștețari	180.-
litol (2)	100.-
ștețari	20.-
ștețari	120.-
ștețari	120.-

Cheltueli:

Sala pe zile 800 Lei, mesele 700 Lei (adua 6, 7, 8); personalului de control 240 Lei (adu. d. 4, 5); onorariu carierului 200 Lei (adu. 7); murice militară 200 Lei (adu. 9); drumul la ț. misona după tablourile pierdute și aprovizionarea a lor 3 perioade 550 Lei; aprovizionarea conferențiarului și persoanelor invitatoare (2) pe 2 zile inclusiv hotel 700 Lei; drumul de fier la Brașov pentru 2 persoane 280 Lei; 1 delegația la Brașov 62 Lei (adu. 4); un soldatilor muricanti și șefului 150 Lei; 2 garunții de bilete 100 Lei; hrană și bazeis 220 Lei; casierului și persoanei de apitor la expoziție 120 Lei.

total = 4322 Lei

venit curat a rămas 1250 Lei adica Unamic donatute cinci zeci Lei

adresa 7 buc General 25572.

Colonel 4322.

Rob

adresa 7 buc General 25572. Colonel 4322. Rob 1250. Unamic donatute cinci zeci Lei. total 4322.

Chitanta

Despre Griffo 30. - adun. p. 1000000
si treci pe si care s'ina cu p. 1000000
Bucuresti. Palatul Culturale penton
Chitanta. Culturale din 27/11 si 26/11 best.

Chitanta

Road 27/11 1933

Milosin
rener

Esthas

În Jurnalul de casă a Palat. Cult.

2/IV 1923. Pozi 1. Sala la Sărătoarea Cult. din 25/II
și la conferința dlui N.D. Ștefănescu 26/II 800 Lei

" 2. Lucăbricul la Sărătoarea Cult. din 25/II
și la 26/II. 700 "

Teatrul confosunbata 1500 Lei
Gyuly

Recunoștință

Doamnei Lei 200 - Judecătoria, Judecătoria
Sibiu, am primit, de la Direcțiunea, Păturii
Culturale pentru muncă bilaterală de la
Judecătoria Culturală - Sibiu 20/11/20/11. b. a. v.

Cu stimă

Având 27/11/1923

Milavici
rassico

Chitan Jos

Am primit 200 (două sute) lei; plata
pentru cântarea orchestrei în ziua de
25-Febr. 1923 - ora 5 p.m. la Palatul
Culturii.

Suk. Sedat Meuzicari

@ Chitan Jos,

25-Febr. 1923

Arad.

Chitanță

Peștre 120 lei aduca murșii în domeniul
carca puiu au rădicat cu controlul
biletu cu vocăria a III serătoare Căltanul
6 persoane pe care 20-20 lei

Arad la 25 Oct 1923 -

Jacob Boncoser
Mihai Jovin
Petru Nitu
George Roman
Emilich Dina
Carol Spindai

Chitanu

pre 120 lei / adica unu sutu idaruzeci
area suna am radical ca contraband
te la ~~si~~ oscaria conferintei timentu de H.
Stefanescu 6 persoane fiecare 20-20 lei

rel la 26 Febr 923

Jacob Kromsch
Nikolai Jovine
Petru Tutu
George Coman
Emerick Lina
Carol Dymovici

Primăria Municipiului Arad
Palatul Cultural 1

Domnule Secretar General,

Avem onoare a vă ruga să binevoiți a da dispozițiuni pentru chemarea la muncă suplimentară pe luna Septembrie a.c. cerut și cu raportul nr. 15437/1948. a următorilor așa precum se arată mai jos:

În sala mare a Palatului Cultural are festival Sindicatul Artiștilor astfel că, Nuțu Petru, Greca Emil și Sandor Iosif vor fi prezenți la scenă și lumină.-

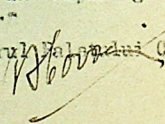
Tabic Cornel, Ionel Pop și Petrescu Dumitru la controlul sălii.-

Toda Florica și Stroiescu Matilda la supraveghere balcoane.-

Nestor D. Covaciu controlul general.-

Arad, 1 Septembrie 1948.-

Directorul Palatului Cultural

SINDICATUL UNIT AL SALARIATILOR COMUNALI
DIN MUNICIPIUL SI JUDETUL A R A D.
Nr. 918 din 14 Decembrie 1948.-

Către,

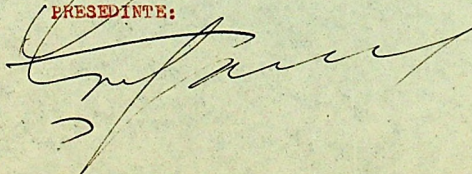
CABINETUL DOMNULUI PRIMAR AL MUNICIPIULUI

L o c o . . .

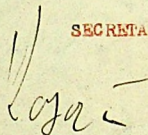
Vă rugăm să binevoiți să aprobați ca, Direcțiunea Palatului Cultural să pună la dispoziția Sindicatului nostru sala mare a palatului pentru ziua de 17 l.c. orele 17, unde Sindicatul nostru va avea o Ședință comună cu Sindicatul Salariatilor Publici în vederea reformei administrative.-

TRA IASCA REPUBLICA POPULARA ROMANA

PRESEDINTE:

SECRETAR:

Alimenta

Despre ~~suma~~ 120 lei adaca suma-suta-douazeci lei
carei suma am răsplat dela a III serătoare
cultural ca controlori de bilete.

6 pers. 20-20- lei

Arad la 3 Decem. 1922.

Jacob Konecsel
Mihai Jovin
Petru Nutu
George Șiman
Irimie Dinu
Carol Budaș

Contractanta

Despre 2359 Lei adică Douamii treisute cincizeci și nouă Lei, care sumă am plătit în numărar direct însei Palat. Cult. ca taxă încasată din biletele vândute cu prilejul Sărbătorii Culturale V din 2/IV. a.c. și din supravorbirea d-lui Prefect - 20 Lei
 Brad la 3 Aprilie 1922.

Supravorbirea d-lui S. Ghoghe Ciuhandu	2359 Lei ✓
	30 Lei ✓
Total	2389 Lei ✓

casier.

Milescu

29. Lei. rest este cașt.

Brad, 19.04.1922. aprilie 1922

M. Milescu

Pe contodat, recuțite	2389 Lei	
reținutele.	1075 "	
La Prefectia deșur	1185 "	
Rest.	29 Lei.	

2389 L.

2360

Recomandată

Recomandată
sofi adese
conținuta este
cu competență de
toare a m. din 3/11 1922.

Un ilustru

Arad 11/11 1922 Petru Chilari

Adeverință

La achitarea depunerii № 391/5. ed. B.C.
numele Fondul Monumentului. George Cosbuc,
Irad, - 1-a achitat asi

Lei 344. - Treisutepatruzecisipatru Lei.

Irad, 19 Octombrie 1927.

"VICTORIA"

Institut de cercetari stiintifice pe copii

SECRET

[Signature]

Chettuchi.

Curățitul și buninatalul sătiii	300 lei ✓
a. Personalului de control	120 " ✓
Bilete (garnitură)	55 " ✓
b. Onorari casierului	50 " ✓
Flori 2 coșe à 75 lei	150 " ✓
Onorari colaboratorilor	200 " ✓
Transportarea decoratiilor dela leatna	120 " ✓
Material pentru aparatul de proiectiuni și baeri, metaniul dela leatna	50 " ✓
Bilete de onoare 6 buc. à 15 lei	90 " ✓
Trăsura	40 " ✓
Total	1175 lei ✓

Din venitul total	2389 lei ✓
	1175 " ✓
Venit curat	1214 lei ✓
Să depus la „Victoria”	1185 " ✓
Rest în casă	29 lei ✓

2 adnote.

fűrészes szab. kir. város közművelődési intézetének igazgatójától.

sz.

191

dec. 2/11. 1922.

Deriákóma V. -

Chisinau

Despre 50 lei adecă Cinciseci Lei, care
sumă am primit dela Direcțiunea Palat.
Cult. ca onorariu de carier pentru vânzarea
biletelor la seratoarea cult. v. din 2 IV. a.c.
Strad la 3 IV. 1922.

carier.
Mihailovici

Mihailovici
Carierari

Cheltuieli

Avute cu prilejul primei seretoare culturale
 nata din 5/II .a.c.

Flori	✓ 150 Lei
Frizer - Herscu Buchezint.	✓ 20 "
a) Carboane pentru placate	✓ 60 "
b) 1 garnitura bilete	✓ 55 "
c) Onorari casarului	✓ 50 "
d) Personalului de control	✓ 120 "
Sala si incalzitul	✓ 700 "
3 bilete de onoare familia Tyron si Licia	✓ 30 "
Tramoni	✓ 40 "
Total	1225 Lei

Victoria prima de + 50 lei
 Si a cumpar pe tipul etc.
 Lei 4000. Ghramisile Lei
 3500 lei mi s'au dat.

Venitul total 4672 Lei
 Cheltuieli 1225 "

Venit curat. 3447 Lei

4 chitauțe ca adrese
 Contul veniturilor: Lei 4672.-
 Cheltuieli 1225.-
 Venit curat. Lei 3447.- exact.

4 lei
 mare.

D. M. M.
 reprezentant

Nich
 dir.

I. Perlesare.

de Perlesare.

Contractul nr. 1

Despre 4022 lei adică Patru mii douăzeci și doi lei, care sumă am plătit Direcțiunii Palat. Cult. ca laze încușe din bilețele vândute cu prilejul primei seretoare culturale din 5/II 1972.

Arad la 6/II 1972.

La vândut:

208 bilete à	Lei 10-	2080 lei
89 "	" " 5-	445 "
119 "	" " 3-	357 "
1 boță	" " 60-	60 "

Supra soliri în la casă:

dl St. C. Pop de la un domni	1000 "
dra D. Marcus	40 "
dl Bronen	40 "

Total 4022 lei

Supra soliri adunate de la 15 domni
[veni ptozul hărtiei:]

650 "

4672 lei

H. Episcop al Bradului 1 lojă	60 lei
" Motoarca părintele.	100 "
" D. Mitroamescu	40 "
" D. Ioan Luciu	40 "
" Ioan Moldovan director de bancă	40 "
" D. Alex. Stoinescu	40 "
" Procop. Giuntescu	40 "
" Ioan Ardeleanu preot	40 "
" Procu Sever	40 "
" D. G. Ibrin Păscuțiu	40 "
" D. Sever Miclea	40 "
" Nicorescu preot	40 "
" D. Cornel Jiancu	40 "
" Vancu - Nichi	40 "
" Par. Ciocara	10 "
	<hr/> 650 lei
	✓

Chitanță

Despre 2000 lei și două mii lei
care mi sînt subscrierul și au luat din fondul
"Xenopol" ca avans prin aceasta aducere și
chitanță.

Arad, la 22 Aprilie 1924

R. J. J. J.

Arad 1926. I. / II. é. n.

Factură — Számla

Nagy

H. Nékini László úr részére

és rendelkezésre

2 db. virágkosár a 300-150-450 lei

Fizetve ✓

Köszönettel

Pászai Sándor úr

Cheltuielile

Seratoarei a beia la 5/III. 1922.

3 corfe de flori	220 lei
Vin pentru murica militară	100 "
9 Prozar casierului	50 "
1 garnitură bilete	55 "
Personalului de control	120 "
8 buc. bilete de onoare colaboratorilor	80 "
Trasura si' bacsii	80 "
X Inceputul satii	1198 "
Luminii si' curatirii	300 "
	<hr/>
	2203 lei
	<hr/>
X 7 mm coas à 130 lei	910 lei
2 mm carbon de lemn	200 "
1 mm carbon de piatră	88 "
	<hr/>
	1198
3 buc. chitanțe ca aducere.	

Venit total	4304 lei
Cheltuieli	2203 "
	<hr/>
Venit curat	2101 lei

Contul de
Venit Lei 4304. - Vali.
Cheltuieli " 2203. - " "
Zădit purt. Lei 2101. - curat. "
Fiind pe stăt, după prima părți după
a doborârii seratoarei și după în lăbure
istoric mai puțin de 82 lei și după de-
tragerea a 2000 lei pe arca cu
chitanțe serate. Dăuă min dăuă
rest. lei.

28. Martie 1922
D. M. Ha
responsabil

Tekintetes

Knéffel Károly és Fia

Tűzifa, Szén, Mész és Koksx nagykereskedésének

Aradon,

Boros Béni-tér 2. sz.

170 sz.

Arad, 191

Vét-levél

Salggyó
Néki László
Kuttyasfalva

Alanti szállítmány átvételét ezennel igazolom

8 zsák a 25 k:

200 k: Petőta fenn

2 kosár a 50 k:

100 k: Opima fenn

Aláírás:

Igar Tivelt Kneffel Us,

Wapron siegen lieven kuldje
a kullurpaloha versiere 3 num
fassent. Lebetolag mig ma.
A vándlát bétfón fözom
Miegepultben. Igar Tivelt
Sturdt

Gurahonci Cementgyár-képvisellete és raktára.

TELEFON SZÁM 139.

Bükk-faszén, Salontüfűszén, Légszűrőpirszén, Poroszszén, Kovács-szén nagyban és kiskisnyben.

IGNEFFEL KÁROLY ÉS FIA

SZÉN ÉS KOKSZ NAGYKERESKEDESE
ARADON, BOROS BÉNYI-TÉR 2. SZÁMA
CÉGHÁZ, A SZÉCHENYI GÓZMALOMMAL SZEMBEN.

DE CARBONI, LEMNA

Nagyasszony Dr. Niki Lőrinc munkái.
Arad, 1919. március 3.

	Ár	Összeg
	<i>Arad.</i>	
100 Kilo Prima Kőszén		88. -
200 Kilo Prima Retorta Járó	100-	200 -
	<i>Lej</i>	288. -

982
Március 6.
Kifizetett
Stumpf

Fegyver

120. lei az az Kárhűszlei,
mely összegett. Katt fegyveredő.
V dija fejében. Kifirattam.

20. lei felvettem Jacob Kuncsz

20. lei felvettem Kúti Péter

20. lei felvettem Komau György

20. lei felvettem Búdai Károly

20. lei felvettem Zina Imre

20. lei felvettem Arvai István

120. lei Összeg

Árad. 1922. #5. é

Jacob Kuncsz

Teremő

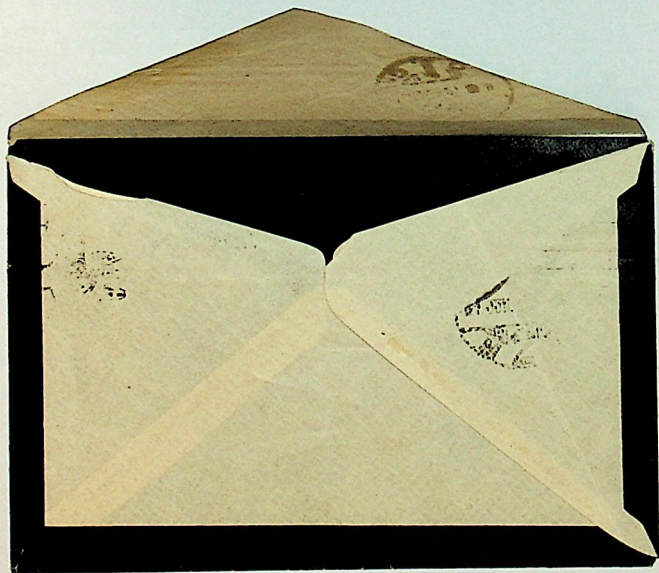
Chitambor

Am primit ca avorati pt. vanzare
biletelor de reșta III literari suma
de Lei 50 - adresa sincerilor

Arad 6/11/22

esekor Tancu

Vă alăturăm colecția
publicată după inaugurarea
în prag. III lui Dacia -
cursul informală a ex
vizușen năuă ian

16. III. 1911.

Mult onorată Doamnă,

Luând cunoștință din ziare de mărinimoasa și nobilă
și intențione de a dona biblioteca mult regretatului
și neuitatului Dr. sor, unei instituții de cultură
din Transilvania, ne-am luat voie a Vă adresa o
telegramă ca rugămintea să binevoiți a face acest
dar Institutului de istorie modernă fondat de M. S.
Regele pe lângă Universitatea noastră din Cluj. Căci
nicăieri biblioteca ilustrului și nemuritorului istoric
nu va putea fi mai de folos ca aici și nicăieri ră-
tăți - o regretăm - memoria lui nu va fi mai cu
prețate și recunoscută, căci cultivată ca la Institutul
nostru.

Personal sunt încântat, mult onorată Doamnă,
că dacă ați fi știut de fondatăria făcută Clujului
de M. S. Regele pentru facilitarea și progresul stu-
diilor de istorie națională în România de din-

coace de munte, n'ati fi stat un moment la
cumprana in a alege unde e mai bine si mai
ca plos sa mearga frumoni si pretiosul Dr. Doi -
Mai mult, cred ca, chiar daca ati apucat a pro-
mite biblioteca in alta parte, - launl poate fi in-
tro facu de nica o nemulțumire, intru cat ori-
cui poate lasa nite lege ca o biblioteca ca aceea
a lui Alex. D. Keanopol tebae sa fie n' sa ramana
pentru generatiile viitoare un act si permanent
instrument de lucru si de invatatura in deseli
pe scama trucerii ce se va dedica studiilor
de itnie nationala.

Ca aceste incadrari si sumi, aminte, ca roz
nica odra, mult oronata Dvanus, si huc oriti
a pune la inirna ingornita ce Vis facem si
D-o se uroni acum prin reprezentantul universi-
tati noastre, de Prof. Dr. D. Calyarcam, decanal
facultati de itnie.

Ca cele mai respectuoase scutiunte de gra-
titi dne si de recunostinta.

Alapetatu
Prof. de itnie vesce a Romanilor

Stimate Domnule Mitru

Parcarea de rînc e a 3000000000
într-o la firmoasa de bancă, cîmă
e în sufletul mese. A fost o
organizare diabolică a D-lui Bn
dula. Văli gîndul de ce vi s'a
cînt cu atît de claritate lista le
bibliotecii? De sigur e a 3000000000
Ca se nu aflati din ele lipsa
cîntila din lacto a 12^a care a
fost eufrază pe cînd o la team
la vobă cu D-le. A fost transparentă
cea din lăi. Aceasta lacto a fost
incarcata cu cele mai pretioase
voluma de functionarul lui
insărcinat cu împachetarea

bibliotecii dar si cu formarea
unei lăzi în advarile din cutlău
din fund unde stăeau că sunt
selecționale aperite preliase -
O destăinuire anonimă mi a pus
în cunoștință faptele, indicându-
mi et luoire listele din mână
Doaște.

Afară de telegrama Doaște și
a Ministerului nu mi s'a adus
pană eu Jombale 28 Maiu mi a
furnănuț, nici fotografiile, nici
disensimile, nimic. Ei în urma
stăruinței mele la biroul și
sincerul suflet cari o Ministeriu
Trancu a venit pe deplin Alcescu
și mi le a adus. ^(arde) Stăruințel meu
la Ministeriu mi fali ca să se

regulize impactularea la blău
Pictorul Alcescu mi a spus
ca nu merge înainte de ambalaj
de un vernici căci sunt cam urate
culorile. Mă ținu să ținore
diute chiar acelu de lumă ce
diute. Se pun prin diferite
colituri stăruințel case mi le
dau Proclului. La o inter-
venire diu cere inact are
e aspinu mlozi. Din moment
ce o'cu isideplănit condițiile
cerule de miise mi sunt
Actuare a mi lise cu vântul
și dimier și miise nu mi
va face o'cu mi p'cate -
Luati vă sof dispozitiumi ca
cine va de acula de la Doaște
sa vie sa le ica înainte de

compansa celor de localarii
cei cu inclinatie a
Lipsa mea de la scolare a
fost rasplatita cu gasirea a
lăditel cu cărțile vechi, ma-
nuscritele și allașul care fu-
ruse utilate pe personul gării
și a carei lipsă am văzut o
la Timisoara - Muli am
oprit la nișmenii că am gănit-o
asce o cană și acuma -
Consultând lipsa am prelucrat
voala depici și mi se dea
me-o telegramă. M'am lipsit
de marea fericire de a vedea
serbătorile înăclătoare făcute
Mașinile mi-au iubit
dar v'am pashat o cunacșă
facișciile sunt porlea acdu
ce sunt act fel vialg de cad

mărunții ei - i încompun a
Când belă ouca vor a garboze
cu adunare în mad înstînță
mo ca să vin și eu. O vor
lucce cu toată feroice de - a
sefâr pe dragul sufletului
mai încompun a la uenutele
cure merite marele și
cursul -

Varșupa oă se face a merite
a porțarei cu didamurile
eustile cu filosofie le luca
Heu didamurul vorit la porțarei
"Cin ^{de} ~~de~~ Pop. inli" -
faseri colă a cărei răspândire
ar fi poali fulonitoare înălțat
sufletului românesc
Melnelele mă priuere pe

miine. Nu uita să conție
hai proiecte ale Maestrui lui
unul când ero Lăncă unul
în plinul muncii și acel
chiar un mî îndu se vede
mince lui pînă la istavrea
puleta căci e luat au
3 zile în aiile vîduci în
grozave lui boala

Am fotografic tablourile
și cele căle de mici dor
foolă insemnat solite
lucrul de pict. Brucelin, despre
Creanga

Cu cele mai alere salutări

Giuzio A. Oxygraph
Buc 30 Ma 82)

Scrisoare Domnului Trancu

Vin a te ruga se ajuti pumorul si Genesim
Anad si pe ceci insufletiti de altele notile
si intri pentru a hateri asupra odnei
opici de imortelitate a marelui Xenny.
Pe ce vei hateri va fi hateri hateri.
caci din ce in gaudul plat hateri
alaturi cele doua mari puteri, in
due o mentee spre inaltimele
Julesioare tuturor, binele, si
pumorul.

In gaudul care mi l'asol marelui
de a darui biblioteca lui Ancaului
era o puternica dorinta ca Varile
Goldis si hateresi unde, de

Prison Bristol;
Business some - se
important in case
some other for public - w
facilities through acts for public.
Census returns in arrangement
can reported sample not used
found in prison:
QK Arg a Bristol in
for statistics each
in parts of public
I can see
And 9/7 9m

Te... doamnei, a, d. Xenopol, str. armasului no. 1. -> bresoi.:

fr. presedintia, cluj	17	125	10/31	-6-	data	10/31	ora	10	m.

= Luand, kunostinta, de marimmoasa, si patriotyca, dv, intentzie de a, dona
 , biblioteka, mult, regretatului, dv sotz, unei, institutzi, de, kultura, din
 , transylvania, ., va, rugam, respectuos, sa, binevoitzi, a, face, aceasta, donatzie
 , institutului, de, istorye, romana, fondat, de, m, s, regele, pe, langa, universitatea
 , noastra, din, cluj, .-, care, o, va, inregistra, si, conserva, ca, donatzie, |
 , speciala, pe, numele, ", a, d, xenopol, " .-, kredem, de, prisos, sa, va, mai, aratam, si
 , sa, va, mai, asyguram, ka, nicaeri, aceasta, biblioteka, nu, va, putea, fi, mai, de
 , folos, ka, aci, si, nicaeri, iarasi, memoria, ilustrului, istoryc, nu, va, putea, fi
 , mai, ku, sfiatzenye, pastrata, si, kultivata, ka, la, institutul, nostru . =
 , rektor, v, dimitriu -> profesori, j, lupas, si, a, lapadatu +

Handwritten initials or signature in red ink.

Urgent D.
 Răspuns plătit R.P.
 Răspuns plătit urgent. R.P.D
 Expres plătit X.P.

Telegramă colaționată T.C.
 Cu adev. de primire teleg. P.C.
 Cu adev. de primire post. P.C.P.
 A se urmări F.S.

La telegramele imprimale cu caractere latine și cifre arabe, numărul cel dinții care) armenază după locul originii, indică numărul de ordine, al doilea indică numărul sugnificor) taxele, celelalte acală data și ora prezentării.

MINISTERUL MUNCII
SI
OCROTIRILOR SOCIALE

MUZEUL SOCIAL

Sirada Wilson, 7-9

BUCURESTI

DOMNULUI DIRECTOR,

Cu prilejul venirii D-vs. la București pentru luarea în primire și însoțirea pe Calea Ferată către Arad a Bibliotecii răposatului mare istoric A.D. Xenopol, donată Ministerului Muncii pentru înființarea unei Case de Cetire populară și muncitorească în orașul Arad, Comitetul însărcinat cu lucrările pregătitoare vă încredințează 11 lăzi cu cărțile donației amintite și 7 pachete cu volume de literatură și cultură generală nou aparute, cumpărate de Minister în același scop.-

Vă rugăm să verificați inventarul Xenopol, după ajungerea D-vs. la Arad, și să inventariați cărțile trimise de dreptul de librării și neinventariate aici la noi, pentru controlul listelor trimise nouă odată cu cererea de plată, și să ne înaintați rezultatul lucrării D-vs.

Vă rugăm, în același timp, să luați măsurile trebuitoare și împreună cu persoanele chemate pentru aceasta și membrii din Comitet aflați în Arad, să puneți la cale o inaugurare a bibliotecii vrednică de acest eveniment.-

./.

Domnului Lezăr Nichi Director al palatului Cultural din Arad.-

nr. Comitetul pentru deschiderea bibliotecii A.D. Işnopol
din Arad.-

Simion Buză

MINISTERUL MUNCII
și
OCROTIRILOR SOCIALE

Str. Wilson 7-9.

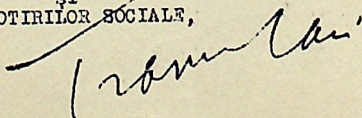
DOBROLE!

Avem intenția să începem în orașul Arad o mișcare culturală, cu deosebire în folosul muncitorimei de acolo.

Ca întâe realizare vrem să deschidem o bibliotecă publică, pentru care D-na Al. Xenopăl ne-a înștiințat că donează prețioasa bibliotecă a marelui său soț, colaborator la „Românul” de pe vremuri și cu specială simpatie față de Arad.-

Pentru discutarea organizării și posibilităților locale de desfășurare și de folosință cât mai largă, a celor urmărite de noi, vă rugăm să luați parte la consfătuirea care va avea loc mâine, Miercuri 23 c. la orele 11 a. m. în cabinetul meu.

MINISTRU AL MUNCII
și
OCROTIRILOR SOCIALE,

Tratatul de pace de la Trianon, 1920

Tratatul de pace de la Trianon, 1920
Parlamentul românesc și-a judecatul, în cadrul
cărui s-a format un comitet ad hoc pentru
organizarea donațiilor.

Nice

... în scopul de a...

... în scopul de a...

... în scopul de a...

... în scopul de a...

...

INVITARE.

Autoritatile institutelor si corporatiunile de mai jos sunt rugate cu encoare a lua parte la serbarea inaugurarii a bibliotecii "A.D. Xenopol", ce se va tine la 12 Mai orele 12 a.m. in sala mare a Palatului Cultural. Ca la aranjarea acestei importante festivitati sa se evite orice moment de nemulțumire, susemnata directiune roaga respectuos autoritatile, institutelor si corporatiunile invitate, sa binevoiasca a indica numarul persoanelor prin cari vor fi reprezentate, pentru a putea rezerva locurile necesare.

Arad la 9 Mai 1921.

Directiunea Palatului Cultural.

1. Prefectura	<i>Caracuța</i>	Comandamentul militar	10 locuri
2. Subprefectura	<i>Alb</i>	Prefectura politiei	3
3. Primaria		Siguranta de stat	
4. Consistoriul			8. - <i>Paroquia</i>
5. Oficiul contescos	<i>3</i>		
6. Directiunea financiara			
7. Directiunea regionala C.F.R.			
8. Institutul teologic si sc. normala			
9. Liceul " Moisa Niccara "			
10. Liceul de fete			
11. Magistratul scolar			
12. Consilierul agricol si directiunea domeniilor			
13. Oficiul edil de stat			
14. Scoala normala de stat			
15. Scoala profesionala metalurgica			
16. Scoala profesionala de fete			
17. Scoala medie de stat			
18. Banca Romaneasca			
19. Banca Victoria			
20. Banca Aradana			
21. Reuniunea femeilor romane			
22. Societatea doamnelor romane			

23. Societatea orfanilor din razboi

5 pers. Petru Munteanu, I. J. Saricici

24. Societatea "Crucea rosie"

4 p. U. Rotari

25. Spitalul judetean

2 persoane

26. Spitalul de copii "Principele Mircea"

1 pers.

CALEA FERATA ELECTRICA ARAD PODGORIA SOCIETATE ANONIMA

27. Caila ferata podgoriens

28. Uzinele electrice

Text written upside down, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Directiunea Palestricii Culturale

Arad la 9 Mai 1921

Comandamentul militar
Procuratura politiei
Siguranta de stat

- 1. Procuratura
- 2. Subprocuratura
- 3. Externia Tribunalului
- 4. Consistoriul
- 5. Oficiul contencios

6. Directiunea Financiar

7. Directiunea regionala C.E.H.

8. Institutul teologic si normal

9. Liceul "Matai Mircea"

10. Liceul de fete

11. Liceul de fete

12. Consiliul regional

13. Scoala normala de stat

14. Scoala profesionala metalurgica

15. Scoala profesionala de fete

16. Scoala medie de fete

17. Banca Romanasca

18. Banca Victoria

19. Banca Aradana

20. Societatea Familiei Romanas

21. Societatea Bancilor Romanas

22. Societatea Bancilor Romanas

Handwritten notes in a red box, including names and initials:

Jan
Mun
Belen
X. L. Mun
Pancu
Garnescu
Dard
X. L. Mun
X. L. Mun
X. L. Mun
X. L. Mun
X. L. Mun
X. L. Mun
X. L. Mun

Dupa serbarea inaugurarii a bibliotecii " A.D.Xenopol " se va lua masa comuna in onoare a dlui ministru Francu-Iasi si a dnei Vad. A.D.Xenopol, la care sunt invitate toate autoritatile, institutetele si corporatiunile. Doritorii de a participa sunt rugati a-si iscali numele pe aceasta lista. Un menu 25 Lei.

Arad la 10 Mai 1921.

Directiunea Palatului Cultural.

General Bogdan
 Marasii Alipovany
 Gicu Irie Alaric
 Gheorghe Pahl
 S. J. Umbraş
 A. Bauleny

D. Geogla (personae)
 N. Kichulin
 Bravanşper
 M. M. M. M. M.
 M. Mateşcu
 Podgora

„VICTORIA“

„ARĂDAN“

„ritut de credit si economii societate“ pe acti. p. 13 procentue

SOCIETATE COMERCIALĂ ŞI INDUSTRIALĂ PE ACTIUNI

~~Bravanşper~~
 Ordini putter
 G. Polu 2 pers.
 O. Ben 1 personae
 Caor Sanku
 D. Seles
 Paul Perca
 Zosif Moldovan
 T. R. R.

D. Aurel Stean
 6 pers. Ocrotirea ofi de R. R.
 P. H. S. P. M. M.
 M. M. M. M. M.
 M. M. M. M. M.
 M. M. M. M. M.
 M. M. M. M. M.
 M. M. M. M. M.
 M. M. M. M. M.

APEL

S'a împlinit un an de când una din cele mai strălucite figuri ale științei și geniului românesc, marele istoric A. D. XENOPOL, s'a stins.

Cu acest prilej Doamna Riria A. D. Xenopol a donat Ministerului Muncii și Ocrotirilor Sociale partea din biblioteca Xenopol aflată în București, ca să fie așezată în orașul Arad, pentru luminarea minților la această fruntarie a românismului.

Comitetul, căruia i s'a dat în seamă aducerea la îndeplinire a acestei sarcini, crede de a sa datorie să ia inițiativa ținerii unui parastas în amintirea lui A. D. XENOPOL și roagă toate Corporațiile științifice, academice și universitare, precum și pe toți cei cari înțeleg însemnătatea comemorării înaintașilor noștri de seamă, să ia parte la această sărbătoare.

Parastasul va avea loc în Biserica Sfintei Mitropolii, Sâmbătă 19 Martie a. c., orele 10 dimineața.

Comitetul:

PROTOPOP PROCOPIE GIVULESCU, senator de Arad.

IULIU GROȘOREANU, senator de Arad.

D-r. AUREL IANCU, deputat de Arad.

EM. POPESCU, directorul publicațiilor și bibliotecii din Ministerul Muncii.

STAVRI C. CUNESCU, directorul învățământului din Ministerul Muncii.

TL

doctor Laszar nichii palatul cultural arad =

Primită de: Felvette:					N rul foii: Lapszám:					Expediția de: Tovább adta:				
Pe firul Vezetékén	Dela oficiul Hivatalból	Data Hó és nap	Ora minuta Ora, perc	Tempul Napszaka						Pe firul Vezetékén	Dela oficiul Hivatalból	Data Hó és nap	Ora minuta Ora, perc	Tempul Napszaka
Categoria A távirat osztálya	Oficiul de destinație Rendeltetési hivatal	Oficiul de prezentare Felverő hivatal	N-rul de Inregistrare Pozitári sz.	N-rul civ. sz.	Data Hó és nap	Ora	Min Perc	Tempul Napszaka	Introducere și observ. Hivatalos megjegyzések és utirány					

de bucaresti. 2783 55 13 20 30 =

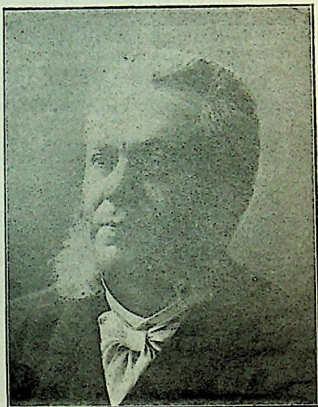
mama reintors akasa ku 40 grade febra parera rau
kanu poate fi astazi in miolocul dv nu poate fi la
egala dekat ku fericirea ceova avea kand va aduci ea
insusi bilicteke komoara de ganduri si simtzine
ceja mai ramas = marioara dr dimitriu = "1" = "

1926. I. mesz. 26. tor

TELEGRAMĂ TRANSITATĂ — ÁTMENŐ TÁVIRAT

Primita de: Felvette:					Nrul foii: Lapszam:					Expediată de: Tovább adta:				
Pe firul Vezetéken	Dela oficial Hivatalból	Data Hó és nap	Ora minuta Óra, perc	Timpul Napszaka						Pe firul Vezetéken	Dela oficial Hivatalból	Data Hó és nap	Ora minuta Óra, perc	Timpul Napszaka
702														
Categoria A távirat osztálya	Oficiul de destinație Rendeltetési hivatal	Oficiul de prezentare Felvevő hivatal	Nrul de înregistrare Panziri az.	Nrul cuv. szó	Data Hó és nap	Ora Óra	Min Perc	Timpul Napszaka	Introducere și observ. Hivatalos megjegyzések és utrány					
<p>Ministrul Franței își cere cu un avânt mare a principului meu de inițiativă națională transmițea vă rog tuturor industriilor multumiri pentru problema propusă.</p> <p style="text-align: right; font-size: 1.5em;">Pisa ad. Xenopol</p>														

EDITURA „CARTEA ROMÂNEASCA“

A. D. XENOPOL

ISTORIA ROMÂNILOR

DE

A. D. XENOPOL

Profesor universitar, Membru al Academiei Române, Membru titular
al Institutului din Franța.

IN 14 VOLUME

cuprinzând istoria noastră dela anul 513 în. Cr. până la 1866.

EDIȚIA III-a INGRIJITĂ DE

I. VLĂDESCU

Doctor în litere, asistent la universitatea din București.

Epuizându-se complet celelalte ediții, în dorința de a veni cât mai mult în ajutor neamului românesc de pretutindeni, „Cartea Românească” va pune din nou la îndemâna fiecărui Român cu iubire de trecutul neamului său, opera marelui nostru istoric A. D. Xenopol.

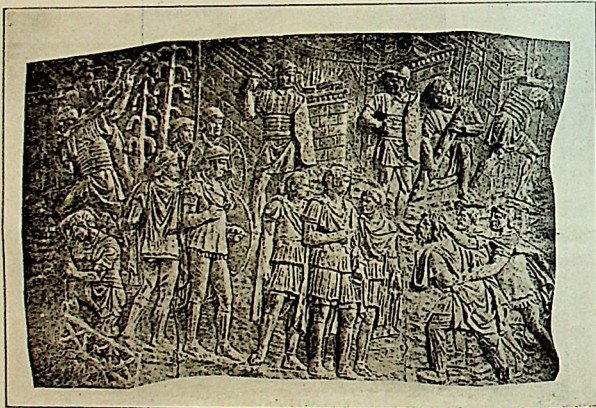
Până la 1914, întreaga lucrare a fost revăzută, adăugită și îndrep-

tată de autor, dela 1914 și până la apariție, va fi pusă la curent cu nouile cercetări științifice de d-l I. Vlădescu.

Este singura carte în literatura noastră istorică de unde se poate cunoaște pe larg și clar dezvoltarea poporului nostru.

Dat fiind enorma cheltuială pentru editarea ei, pe hârtie velină, formatul de față, cu numeroase ilustrații și hărți, editura va scoate un număr restrâns de exemplare. Vor apărea înțoldeana câte două volume, deodată.

Cei cari doresc să aibă opera aceasta completă sunt rugați a subscrie dela început, direct la editură, deoarece volumele următoare se vor re-

Spionul dac.

zerva în primul rând subscriitorilor noștri și pe un preț mai redus, înainte de apariția fiecărui volum, subscriitorii vor fi anunțați de noi spre a trimite suma pentru a li se expedia volumul.

Subscriitorilor oferim vol. I și al II-lea cu prețul franco de 200 de lei, sumă care va fi trimisă editurii, odată cu anunțarea subscrierii.

În paginile următoare se dau aprecieri asupra operi, extrase, ilustrații din primele două volume și tabla de materii a tuturor volumelor.

D-l N. Iorga și D. Onciul despre opera lui Xenopol.

„Greațiile cu cari d. Xenopol a avut să lupte sunt atât de mari, încât pe mulți lucrători harnici, curajoși și patrioți ele i-ar fi silit să renunțe. D. Xenopol n'a făcut așa: cu o statornicie mai presus de orice laudă, opera a fost dusă înainte, și mulțumită acestei statornicii, cartea lămuritoare, de care cei ce lucrează în margini mai apropiate au nevoie necontenit,

există azi. Cartea are părțile ei trainice și are acele care și vor pierde sau își vor mieșora cel puțin folosul. Trainicia celor dintâi e datorită talentului istoricului, caracterul provizor al celorlalte timpului, în care sistematizarea a fost făcută...”.

„Oreât s'ar îmbogăți materialul, capitolele de istorie intelectuală și socială din cartea d-lui Xenopol, sprijinite pe dovezi mai îmbelsugate, aduse de cei ce vor veni pe urmă, își vor păstra valoarea, fiindcă ele sunt luminoase și pătrunzătoare.

„De asemenea și cea mai mare parte a considerațiilor politice și rezumatul condițiilor, în care a trăit poporul nostru până astăzi...”.

„Când astfel de muncitori vor fi mai mulți, zilele sterile și urâte de astăzi vor trece”.

N. Iorga, *Timpul*, No. 104 (1893)

„A. D. Xenopol e ră acela „a cărui largă popularitate științifică în lumea întreagă n'a putut fi întrecută de a nimănuiă”... „a reprezentat atâtăia ani ceea ce avea știința românească mai activ, mai plin de inițiativă și mai amabil în stil...”.

„Crescut în cele mai bune tradiții ale școlii economice dela jumătatea vechii al XIX-lea și mai presus de toate, mințe filosofice deprinsă cu abstracțiile și cu o nesfârșită în-

Luptele dela Tapae, Jupiter fulgeră pe Daci.

bire față de subtilele legături dintre dăneșe, A. D. Xenopol, a făcut, prin cunoștințele și aplicările sale de spirit, din istoria Românilor, pentru întâia oară un sistem”.

„Am urmărit apoi aceeași mințe pe care ani n'au putut-o obose, căutând, îndrăzneț, ultimele și supremele adevăruri privitoare la doctrina științifică a disciplinei sale. Cartea care a rezultat din acest studiu a reprezentat fără îndoială una din cele mai mari sfârjări ale spiritului românesc aplicat la știință.

„Nu vom uita niciodată — și vom înălța aceasta ca un sublim exemplu pentru tineretul care trebuie deprins cu munca sportivă și idealismul activ — acel moment eroic, epic, așa zice, din viața colegului nostru când el, smulându-se dela speculațiile sale înalte, s'a întors spre istoria neamului său, nu numai cu acea iubire adâncă ce se ascunde sub gumele lui ușoare, și sub critica lui surzătoare, dar cu hotărârea de a-și asimila imediat rezultatul muncii de câteva decenii a unei generații întregi. Am văzut volumele revăzute ale marelui sale lucrări: ele reprezintă o înălțare fulgerătoare, care inspiră respectul. Trăznit, el însuși a căzut. Niciodată căderea unui învâțat n'a fost mai nobilă decât aceasta”.

(*Analele Academiei Române*, tom. XL (1919—20) p. 46—47).

D. ONCIUL.

„Alexandru Xenopol ne-a dat cea dintâi formă sintetică a istoriei naționale, în expansiunea ei cea mai largă până acum, pe temelii materialului cunoscut până atunci și adunat de dânsul din izvoare de întâia mână”.

(*Analele Academiei Române*, tom. XL (p. 45).

Doamna C. A. D. Xenopol pentru ediția aceasta :

„Rog publicul să o primească cu dragoste care i-a fost închinată și să răsplătească sacrificiul ce face „Cartea Românească” și tânărul devotat științei, d. I. Vlădescu, — ales chiar de soțul meu A. D. Xenopol, — care și-a luat însărcinarea și marea răspundere de a cerea manuscrisul încredințat de soțul meu „Cărții Românești”, de când era în viață, clasat în volumele hotărâte, dar a cărui alealtuire cere muncă și devotament științific, greu și migălos de îndeplinit”.

EXTRAS DIN PRIMELE DOUĂ VOLUME.

„...Poporul român nu poate năbuși o speranță ce încolțește în el de câte ori își aruncă ochii spre toate acele părți unde răsună graiul românesc, anume că din păturile adânci ale unui viitor oricât de îndepărtat, va răsări odată frumosul arbore al unității tuturor Românilor; că pe cât se întinde graiul lor comun se vor înțeghebi și interesele lor comune; că granițele Statului vor cădea împreună cu acelea ale naționalității lor.” (Vol. I, p. 19).

Strămoșii noștri.

„Astfel eră acest popor, Geto-Dacii, Plini de energia barbară a rasei lor, oțeliți prin credința în nemurire, uniți întrun corp mare și compact, într'o poziție din cele mai tari atât pentru atac cât și pentru apărare, cu mintea lor ageră, predispusă pentru primirea civilizației pe care însuși dușmanii lor firești se însărcinau să li-o comunice, ei deveniseră pentru stăpânii lumii o primejdie din cele mai mari, și dacă nu ar fi luat Traian în mână conducerea destinelor poporului roman, apoi este de crezut că, în loc de a vedea pe Romani mergând asupra Sarmisageluzei, am fi aflat pe Daci apucând drumul către cetatea eternă.” (I, p. 85).

„Rezultatul stăpânirii Romanilor asupra Daciei fu din cele mai însemnătoare. Deși această stăpânire ținu aici mai puțin decât în alte provincii ale împărăției, efectele ei se simțiră mai adânc decât pretutindeni aiurea, din pricină că, precum am văzut, nicăierea elementul roman nu se năpustise cu așa de covârșitoare putere asupra unui colț de pământ, pentru nici o altă regiune neluându-se măsuri de colonizare așa de întinse, ca pentru agonișita lui Traian.

„De aceea și acei 164 de ani de stăpânire romană fură îndestulători pentru a întunece cu totul în gura poporației băștinașe, idiomiul indigen, astfel că astăzi să se regăsească numai slabe urme din el în graiul poporului român. Numai cât în rădăcina fiziologică a neamului românesc se reafă vechiul prototip dac, păstrat cu o curățenie tot atât de mare ca și limpe-

zeala minței romane, încât astăzi poporul român apare ca un trunchiu dac pe care s'a altoit o puternică și frumoasă coroană de încrengături, frunză și floare romană. Acei 164 de ani fură îndestulători și spre a sfărâma pe toate celelalte elemente străine aduse prin colonizare chiar pe pământul Daciei, întinzând pe toate aceste elemente deosebite, indigene și imigrare, puternicul strat al intelectualității romane care ca o apă adâncă coperi totul, fără a lăsa măcar să se mai prevadă prin străvezerea ei elementele învechite.

„Astfel se înțeghebi în Dacia o nouă făptură, de fire romană prin minte, și dacă prin nemeipomenita ei energie, care păstră trăsăturile ei caracteristice, cu toată năpustirea unor roiri nesfârșite de neamuri străine care, cu furia particulară sălbătăciei și barbariei neimblânzite, se rosto-

Decelbal la picioarele lui Traian.

goliră în imensul răstimp de 1.000 de ani peste natura sa de granit, fără a putea să o distrugă, fără a-i ataca inima și măruntaele, și cel mult numai încredințându-se pașii lor pe puternicia-i scoarță. De aceea vom vedea ieșind din noianul năvălirii în care totul părea că se va confundă împreună cu marele întreg de care Dacia se ținu, o naționalitate daco-latină care, ca o insulă împinsă de puterile telurice la suprafața apei, arată întâi pe dânsa un colț al uscatului, apoi un altul, până ce în sfârșit, coperită de verdeață și devenită lăcaș de viață pământescă, ea tinse tot mai cu putere să ocupe în lume locul ce i se cuvenia.” (Vol. I, p. 234).

„Inchegarea naționalității române. — Am ajuns la capătul istoriei începuturilor neamului românesc și la pragul întemeierii vieții sale po-

litice. În lungul răstimp de 1400 de ani (500 î. de Hr.—900 după Hr.) studiat până aici am desfășurat un șir de fapte însemnate care a contribuit la formarea naționalității române. Trei sunt factorii mai de seamă ce au contribuit la crearea acestei noue individualități istorice: trunchiul aric și anume tracica al popoarelor ce au locuit în Dacia înainte de cucerirea romană, compus din rămășițele Agatirșilor și a Scifilor așezați, absorbiți de Geți și de Daci.

„Pe acest substrat mai mult fiziologic al naționalității române se altau puternic și absorbitorii vlăstar al rasei latine care prefăcui totu coroaana arborelui implantat pe el, păstrând numai din sălbatecul trunchiului pe care fusese răsădit, energia fără seamăn și a vieții trăinice.

„Peste această îmbinare astfel alcătuită din Traci și Latini, se adăugă în vremile năvălirii, înrăuirile aduse de popoarele barbare asupra naționalității române. Am văzut însă că din toate popoarele năvălitoare, Slavonii fură aproape singurii ce puseră în lucrare o mai statornică înrăuire asupra vieții poporului român. Germanii nu avură aproape nici o atingere liniștită, urmată de vreun efect oarecare asupra caracterului său; tot așa și cu numeroasele neamuri de obârșie mongolă cari izbutiră, chiar în Transilvania, unde veniră în o atingere îndelungată cu poporul românesc, a introduce numai în limba lui câteva cuvinte din graiul lor. Pe cât însă de slabe și neînsemnate fură înrăuirile aduse de celelalte neamuri, pe atât de puternică fu acea a rasei slavone, care fu pusă în lucrare pe calea atingerii etnice, apoi pe aceea a religiei și culturii, care întru mai mult de 700 de ani, un timp uriaș! Cât de puternic însă a trebuit să fie stratul roman, interpus între fundamentul trac și suprapunerca slavonă, spre a predomni pe ambele aceste două elemente, și a da în rezumat naștere unei populații de caracter romanice.

„Deaceia ca rezultat al frământării îndeplinite în timp de veacuri pe pământul mănăs al Daciei Traiane, avem un popor de rasă latină, care ca atare se afirmă la viață, ca atare vrea să trăiască și să păstreze neatinșă comoara sufletului său. Din momentul ce acel element nobil și generos pătrunse în constituirea ființei sale, el se creză ca pe deplin alcătuit. Se supuse înrăuirilor ce mai veniră peste el, neputându-se înălțura; însă se apără cât putu de a lor coplesire, și își aduse totdeauna aminte, chiar în timpurile acele de mai grea răstrie, despre înalta origine din care se trăgea. Ca melcul își retrase trupul în scoica ce-i slujia de adăpost, munții Carpați, și când îl scoase iar la lumină, spre a se „îndrepta către Dunăre, și-a bea apă turbure”, cum spune un cântec copilăresc, el se afirmă ca o odraslă a poporului roman. Aceasta fu ideea mântuitoare ce-l apără pe el în tot timpul furtunosului său traiu. Mai întâiu, sub formă de instinct care-l împiedecă, într-o măsură însemnată, de a-și uni ființa cu popoarele care-l împiedecă, într-o măsură însemnată, de a-și uni ființa cu popoarele de alt neam; mai târziu, sub formă de idee conștientă, totdeauna originea lui romană îi slujii de scut și de apărare. Și în timpurile mai noue, când îi fu dat a renaște la viață și la propășire, tot din această idee sorbi el puterile ce-i erau de lipsă spre a înflori.

„Astfel din lunga perioadă al cărui studiu l-am încheiat, poporul român ieși alcătuit din elementele sale fundamentale, împreunate așa fel, încât acel roman să rămână ca predominant, și acest proces de fierbere și contopire a părților sale alcătuitoare se îndeplinea în cetatea Carpaților.

„Am sfârșit cu expunerea constituirii naționalității românești, pe care am văzut-o învingând în cumplita luptă pentru viață, asupra tuturor elementelor cu care venise în ciocnire. Acuma ne trage rândul să cercetăm

a doua fază a acestei desbateri a poporului român din noianul timpurilor, din care-l vom vedea la sfârșit, după nespuse zbuciumări, ieșind iarăși învingător. Dacă ar fi fost menit să piară, de mult ar fi dispărut el depe suprafața pământului. Toamna însă greutatea cu care și el a ajuns să ocupe locul său la soare pe acest îngust pământ, unde neamurile neîncăpătoare se zdrobesc și se înghit, ne înfuffă puternica credință, întemeiată pe prelungirea seriilor, că soarta îi păstrează încă un viitor îndelungat.”

(Vol. II, p. 123—124).

Stânca și Inscripția lui Traian.

TABLA DE MATERII

- VOL. I. *Istoria veche. Scifii și Agatirșii, Geții și Dacii. Organizarea Geto-Dacilor. Luptele Dacilor cu Romanii. Colonizarea Daciei. Organizarea Daciei Romane. Viața Daco-Romanilor. Istoria Daciei sub Romani.*
- VOL. II. *Dacia în prima perioadă a năvălirilor barbare. Goții, Hunii și Gepizii. Avarii și Slavii. Creștinismul în România. Bulgarii. Creștinismul la Români. Dacia în perioada a doua a năvălirilor barbare. Viața de Stat. Ungurii. Peceneghii, Cumani și Tătarii. Muntenia și Moldova înainte de descălecare. Imperiul valaho-bulgar.*
- VOL. III. *Primi domni și vechile asezăminte. 1290—1457. Descălecarea țărilor române până la Ștefan cel Mare. Muntenia până la Vlad Tepeș. Moldova până la Ștefan cel Mare, Organizarea primitivă a țărilor române.*
- VOL. IV. *Epoea lui Ștefan cel Mare 1457—1546: Vlad Tepeș și tinerețea lui Ștefan cel Mare. Luptele lui Ștefan cu Turcii. Cel de pe urmă an al domniei lui Ștefan. Organizarea militară a țărilor române. Dela moartea lui Ștefan cel Mare până la neea a lui Petru Rareș. Istoria Munteniei dela Radu al IV-lea până la moartea lui Radu Paisie. Istoria Moldovei dela moartea lui Ștefan cel Mare la acea a lui Petru Rareș.*
- VOL. V. *Epoea lui Mihail-Viteazul. Dela moartea lui Petru Rareș până în Mihail Viteazul. 1546—1593. Muntenia dela Mircea Ciobanul la Mihail Viteazul, 1545—1593. Moldova dela Moartea lui Petru Rareș până la a doua domnie a lui Aron Tiranul, 1546—1593. Domnia lui Mihail Viteazul, 1593—1601. Luptele cu Turcii. Intrunirea țărilor române. Căderea lui Mihail Viteazul.*

Un mare eșan:

A. D. XENOPOL

de Prof. C. Fedeleș

După marele război conștiința națională a popoarelor europene accentuată pe frontul de luptă lădă a se întări tot mai mult prin evocarea, cu ocazia diferitelor centenarii, a morilor figurilor tipice și reprezentative de care istoria și fiulul lor dispune în galeria trecutului.

Asfel Franța a evocat rând pe rând începând de la 1921 moace, mai întâi figura lui Napoleon I, apoi pe a lui Molière

și apoi pe a lui Pasteur; Italia a sărbătorit umbra lui Dante, Anglia a scos înaintea anul trecut pe poetul Shelley iar anul acesta vine rândul lui Byron. În fine Germania va serba în curând centenarul lui Kant.

Și noi, Românii, din aceea nevoe sufletească, am evocat pe rând pe câțiva din eroii trecutului nostru. Tudor Vladimirescu, Petru Măstor, Andrei Șagăna, Gheorghe Lazăr și Dimitrie

Cantemir au avut estfel momentele lor de sărbătoare în conștiința noastră românească.

Dar soarta tragică a lui Dimitrie Cantemir, expresia cea mai înaltă a științei și conștiinței românești de acum două veacuri, răpit și desrădăcinat de furtuna rusească, nu putea să nu ne aducă aminte, mai ales nouă, telenilor, de o altă figură recentă, care zece de ani a fost în mijlocul nostru expresia celulei mai înalte științe și a celei mai nebănuite conștiințe românești, fulgerală de furtună marelui război trecut și stănsă definitiv în București la 27 Febr. 1920.

Era figura luminoasă a lui A. D. Xenopol.

Moartea lui, pe de o parte în București, pe de alta în mijlocul răzământărilor și gîștilor unui an așa de agitat, a făcut ca importanța sufletească și proporțiile gigantice ale acestui flu al lărilor și ai Moldovei pentru știința universală și pentru întregul

românism să nu fie pusă în adevărată elumină.

Dacă nu ne înșelăm, cele două reviste mai ale țării la care el a colaborat o viață întreagă n'au găsit de cuvîntă nici să înregistreze strângerea lui, necum să găsească cuvintele ce s'ar fi cuvenit la o despărțire; cele două universități ale regelului și Academia absorbite și ele de griji multe și grele încă n'au făcut tot ce trebuia în această privință.

Iată de ce suntem recunoscători Onor. direcțiunii a Ateneului din Târnovași, care forțând întru câiva împrejurările obișnuite, s'a gândit să utilizeze împlinirea a 77 de ani de la nașterea Măestrului cum îl ziceam cu toții, pentru celebrarea acestei comemorări, căreia participarea Domniilor Voastre în număr atât de mare, îi dau proporțiile unei adevărate manifestări naționale de recunoștință ploasă pentru acest erou al spiritului și conștiinței românești, ridicat din mij-

locul nostru.

Intrând apoi în analiza vieții sufletești și materiale a marelui istoric, conferențiarul accentuează originea și formarea lui eșană, studiile strălucite făcute la Berlin între anii 1867—1871 și afirmarea maturității sale științifice prin teza de doctorat susținută acolo în limba latină la 10 Iunie 1871.

O a doua afirmare înaltă îl impune atențiunii generale române cu ocazia congresului general studentesc și a sărbătorii de la Putna de la 15 August a celuiș an, când în mijlocul delegațiilor dela universitățile din București, Iași și Viena, printre care se aflau studenții M. Eminescu, I. Slavici, Gr. Tocilescu, Gh. Teodorescu, studentul A. D. Xenopol delegat din partea studenților din Berlin devine expresia simțirei, gândirei și aspirației dominante a întregii tinerimi române de pretulindenti cu un acolo.

Curios de constatat că stu-

denșimea din Paris nu se vede reprezentată de loc. „Cuvîntarea festivă a lui A. D. Xenopol de la Putna este prima afirmare națională a lui, la vîrsta de 24 ani, dar într-o formă atât de înaltă și potrivită cu împrejurările, în cât pentru multă vreme ea reprezintă expresia cea mai înaltă a conștiinței naționale românești. Afirmarea din *Discursul de deschidere* a lui Cogălniceanu din 1843 și afirmarea din *Discursul de la Blaj* din 1848 a lui S. Bărnaușu și suspinul adînc a lui N. Bălcescu tot de pe atunci rămân ca momente trecute în fața acestei afirmații supreme în fața viitorului.

Xenopol arăta o culme: *Urtimea Tuturor Romnilor*; o direcție: *Intărirea morală și materială spre a fi gata la ceasul cel mare*; un simbol: *Ștefan cel Mare cu metoca lui de luptă*; prin noi înșe, sau cu minimum de ajutor de la alții.

Inteligenta pregătită științificește a lui Xenopol se punea astfel

numai unice
lui pensie de 375 lei lunar răs-
plata a 50 ani de muncă închi-
nată țării și Iașului. Printr'o
ironie a soartei pensia hotărâtă
la 1918 de 1000 lei lunar a fost
votată în anul 1920 Februarie 27
ziua morții lui.

Bucureștiul, Aradul, Soroca și
alte orașe au astăzi și școli ce
poartă numele lui, hotărârea con-
siliului lui comunal de a da nu-
mele lui străzii Păcurari unde
s'a născut, copilarit și unde o
căsuta părintească, doarme și
astăzi în cartoanele Primăriei
Iașului.

Hotărârea ateneului Tatarasi
mă bucură și vă dăruiește și
vouă mulțumirea împlinirii da-
toriei față de frații mari care au
lăsat dincoace de mormânt toate
roadele sufletului lor spre folo-
sința noastră a tuturor.

Fieea de dragul perpetuării
binelui a avut grija să învelească
în simțiri înălțătoare legăturile
spirituale care țin în apropiere
ce a fost, ce este, de ce e azi.

Mult mai curând de cum cre-
dem noi, basardul acest factor
puternic al științei va face să
se ciocnească ceea ce trăește de
ceia ce nu moare și scânteja ce
va răsări va uimi prin lumina ei
și științele sufletului, cum pre-
zentul a fost uimit de tainele
fizice pe care le stăpânește astăzi ;
atunci vom pricepe noi sau cei
ce vor veni după noi cât de
mari și strânse sunt lanțurile ce
ne leagă pe cei care trăim de
cei ce au trăit.

Vă rog să nu vă îndoiiți un
moment de părerea de rău că
nu pot asista la această dorită
comemorare. Urmele gripei mă
țin încătușată. Voi fi însă cu
tot sufletul acolo. Vă rog a tran-
smite viile mele mulțumiri tu-
tutor membrilor Ateneului și
aleșilor conferențieri.

Cu deosebite salutări.

R. A. XENOPOL

Iași 20 Martie 1924.

Comitetul Ateneului, a adresat
doamnei Coralia A. D. Xenopol,
o telegramă de mulțumiri și o-
magii.

...ost trimiși Penitenciarului
spre încarcerare.

O scrisoare a d-nei Riria Xenopol

*Cu prilejul comemorării marelui
istoric.*

Dl. C. N. Ifrim, președintele
Ateneului din Tatarasi, a primit
din partea văduvei istoricului
Xenopol, poeta Riria, următoarea
scrisoare, cu prilejul serbării
comemorative ;

Domnule Președinte,

Am primit astăzi Joi calda
voastră chemare la ședința ce
închinată amintirii marelui Xe-
nopol. Imi dăruiește o mare mân-
gâere, acel semn al deșteptării
Iașului, pentru slăvirea celui ce
i-a dăruit viața întreagă până la
sleirea puterilor, celui care a
dus numele sfânt al cetății uni-
rei și cugetării românești peste
hotarele grele care încingiau nu
numai trupul dar și sufletul ță-
rei spre cetatea luminei eterne.

Primul în timpuri când obo-
sitoarea lui mislune însemna sfi-
dare, sacrificare. În ziua de 23
Martie Iașul lui drag va rechema
spre el marea și blânda lui fi-
gură.

Iașul lui drag pe care nu l-a
părăsit cum au făcut mulți din
contemporanii lui pentru fotoliul
aurit al gloriei folositoare.

Capitala țării lui dragi a oco-

Comemorarea lui A. D. Xenopol

Mare, cât nu mai încăpea în largă sală a Ateneului din Tătărași, a fost numărul ieșenilor ce s'au adunat, să comemoreze pe marele cărturar și scriitor romîn, care a fost A. D. Xenopol. D. N. C. Ifrim, președintele Ateneului, deschizînd această impunătoare serbare comemorativă, aduce primos de curată recunoștință și venerație marelui figuri, ce a cînsit lașul și neamul. A rată înrîurirea exercitată de opera istorică a lui Xenopol, asupra ultimelor generații. Dă cetire apol unei frumoase scrisori adresată Ateneului, de poeta Riria A. D. Xenopol, și propune, în aplausele sălei, expedierea unei telegramme du multumiri și omagii.

D. Ifrim citește de asemeni o scrisoare a d-rei Lucreția Xenopol, profesoară, sora istoricului, care fiind bolnavă nu a putut participa; precum și o scrisoare a d-lui prof. I. Găvănescul, președintele „Ligei Culturale”, Secția Iași, care din acelaș motiv neputînd lua parte, felicită Ateneul, pentru inițiativă și aduce „primos de admirație ilustrului istoric și caldului suflet care a fost A. D. Xenopol.

Urmează conferința d-lui prof. C. Fedeleș cu titlul „Un mare ieșan: A. D. Xenopol”.

Distinsul conferențiar vorbește pe larg, cu o deplină competență, despre viața și opera lui A. D. Xenopol, evidențînd caracterile acestei opere și partea de influență ce a avut în trezirea conștiinței neamului românesc.

Frumoasa și atît de interesanta conferință a d-lui Fedeleș, a fost urmărită de întreaga asistență, cu adevărată religiozitate.

În urmă s'au rostit scurte cuvîntări omagiale. D. prof. I. Petrovici, decanul facultății de litere, a vorbit despre savantul Xenopol, care a ilustrat Universitatea de Iași, fiind cel dintău român care a sînut cursuri la Sorbona. Aduce laude Ateneului, care a luat inițiativa acestei înălțătoare comemorări și se asociază la propunerea făcută de d. Fedeleș de a se lua inițiativa ridicării unei statui ilustrului ieșan și a se interveni pentru aducerea rămășițelor sale pămîntești, la Iași.

D. prof. C. V. Praja, vice-președintele Ligei Culturale, Secția Iași, aduce omagiul primos al acestei asociații de cultură națională, aceuia, ce a lucrat atît de mult, pentru scopurile urmărite de Ligă.

D. prof. C. Stamboliu aduce primos de recunoștință și venerație marelui dascăl, în numele foștilor săi elevi. Descrie marile însușiri de profesor și îndrumător cultural ce posedă acel ce a ilustrat catedra de Istoria Romînilor.

D. d-rand Gheorghide, președintele Societății Academice „Dacia”, vorbind în numele studențimei universitare, a rată cultul ce tineretul poartă aceuia Actin a cărui operă istorică se inspiră celei astăzi, în apărarea drepturilor naționalei romine.

Se asociază, în numele studențimei, la ideia ridicării unei statui lui A. D. Xenopol.

Au urmat cîteva cîntece executate de șcu măestrie, de corul Ateneului, supt îndrumarea maestrului Vasile Popovici. D. Stamboliu a cetit cîteva pagini, din cele mai caracteristice din opera „savantului istoric.

În D. C. N. Ifrim incheie înălțătoarea serbare comemorativă, asociînd Ateneul Popular la frumoasele idei ale ridicării unei statui și aducerei osemintelor istoricului Xenopol, în Iași. Propune un comitet de inițiativă, pe care întreaga asistență îl aclamă, pentru a hotări modalitășle.

S'a scris, un prim fond, pentru statuie.

„0

Infel „maest sa zice condeit ricum, ilor nu bine!) mai de estrul mențin insușiri mănesc operă i mirabilf lesni m mîni, i suma c d. mae lumea sprece ca dire subven „maest aceiași morala mai ac tru Go Roine Dar mas ro probab înscrisă

Viața

Odat ceput ș turală ș deul n Incep de înv excursi din ju nizat o Serba Regal), sub co de muz După școalei cuvînta losul în către ș și zidea Coru „Nistru dor”, rabei”. Elevi clasa IV tice și a cetit lon Cre D. D și preo peilor au prod rea ace oamenii că aces de oare pomenit Intru s'au des nul de

Pe un Autori Memb dacti Pe șas in stră Anunș Admi

Un mare eșan:

A. D. XENOPOL

de Prof. C. Fedeleș

11

Și în dimineața de Octombrie 1918, când stăpînirea se răsturnă, când trîmbița unei noi mobilizări răsună energic, mâna lui Xenopol începu din nou a scrie cu ultima energie în vederea supremiei realizării ce începea. Iar când soldații francezi care trecuseră Dunărea pe la Giurgiu apărură în Iași, una din salutarile cele mai frumoase cu care erau primii era tot a lui Xenopol.

Suprema bucurie a vieții lui — Unirea — apărea ca o realitate definitivă. Sufletul lui o îmbrățișa cu ultimele puteri în precizarea ei de fiecare zi.

Iar când eu primii ultimele consacări legale și internaționale, misiune; vieții sale păru terminată.

A închis ochii și și-a dat ultima rămășiță de suflet.

Să mai amintim acum cum a fost numit de Maloescu profesor la Universitatea din Iași în anul 1875, cum a fost înălțat din nou în același an într-o universitate în care Maloescu însuși fusese destituit, iar M. Eminescu nu putuse ajunge mai mult decît un biet bibliotecar destituit și el; cum tocmai după o așteptare de 8 ani îl vedem apărînd în fine la 1883 ca profesor definitiv, — toate acestea sunt obicinuite în viața oamenilor mari și poate chiar necesare, dacă ținem seamă că în Germania Kant însuși n'a putut deveni profesor decît după 15 ani de așteptare (ca docent și tocmai la etatea de 46 de ani, iar Spencer în Anglia n'a putut ajunge niciodată la vreo universitate, ba i s'au refuzat și situații mult mai mici.

Important este însă că din momentul în care apare pe scenă nimic nu-i mai poate împiedeca avântul intelectual și viața lui de savant merge din triumf în triumf.

Membru al Academiei Române la 1893, el capătă în curînd o largă reputație europeană care face ca la 1908 să fie invitat a ține cursuri la Sorbona despre Teoria istoriei iar în anul următor la College de France, unde vorbește despre Români. Facultatea de Litere din Iași păstrează în sălile ei ca o amintire dăruită de Xenopol „Harta întregului neam românesc” de care el s'a servit pentru demonstrații la aceste cursuri. Românișmul apărut astfel din cuvîntul lui și din harta expusă și frumos lucrată ca un *tot etnic* cu notele și drepturile lui de popor unitar în fața consiliului științifice europene.

Ales membru al *Congresului Internațional de Sociologie* în locul savantului englez Sir John Lubbock, Xenopol primește apoi în curînd și consacrarea supremă, încoronarea reputației lui științifice europene prin alegerea ca membru al Academiei Franceze, al Institutului.

Este primul Român care s'a

ri, această onoare și moștenirea însăși o culme aluz-acum în evoluția Inteligenței naștinei noastre.

Trează observăm însă că mulțimilor titluri și distincțiuni n'auncat o clipă simplitatea purității ingerească a acestor neuitat. Din contra, în măratele lui studii și articole răspândite în toate limbile europene, el a dus cu numele lui prețioși numele țării și a Uniunii noastre de care s'a simțit deslășit legat fatoldeam și n'a trecut prin minte s'o părăsască vreodată, cum observăm au făcut mulți, — prea mulți în cei ce au găsit lași prețioși pentru mîrimea lor.

Se înțelege că lupta este bună din această poziție și-ar alege cine va; și este evident că onoarea este mai mare pentru acela care prefă a rămăncea până la capăt și pozițiile înaintate și amenințate, căci pentru cel-lalte se găsec oricînd mulți și grăbiți.

Nă de B. un pe care Xeno

pol a înțeles să o păstreze în toată viața și firea lui, el a accentuat-o apoi cu o energie și o consecvență logică neînvinșă în vorbirea lui veșnic moldovenească — încă ășinat moldovenească și dușmană neologismelor de orice fel, așa cum o vedem în tot ce a scris. Este explicabil de ce un stilist delicat ca profesorul Anghel Demetrescu din București, rămîne indignat de această atitudine a lui Xenopol, găsindu-l „cel mai refractar dintre partizanii dialektului eșan”, „jurist extrem”, „singurul dintre toți Românii care nu voeste să treacă Milcovul”.

Noi, care ne dăm seama că unitatea politică a unui popor nu înseamnă uniformizarea pe toată linia și înăbușirea originalității sufletești a provinciilor din care se compune, mei ales atunci când ele au un lung trecut istoric și reprezintă un înalt grad de dezvoltare sufletească și culturală, noi, care vedem în

diferențiere, semnul progresului și îmbogățirea limbii și simțirii unei națiuni, care ne dăm seama de ce însăși Moldova în istoria întregă a Românișmului, care trebuie să fie armonia supremă și care am regreta adînc pierderea ori căreia dintre ele ca o sărăcire a culturii generale, — noi trecem zămbind pe lângă această constatare și-l vedem pe Xenopol apărînd și mai mare prin această accentuare a personalității noastre istorice din care n'a înțeles să renunțe la nimic de dragul nimănui.

Naționalismul lui nu apare tiranic și distructiv cum îl înțelege de multe ori ambiția înimurată de ici sau de colo, ci mai presus de toate armonic și constructiv. Iar pe această bază sufletească liber este oricine să se înalțe cu fruntea până la stele — spre mîndria neamului întreg.

Alături deci cu afirmarea știin-

țifică și afirmarea rațională în formele ei cele mai înalte, Xenopol mai reprezintă și o nebiruță afirmare moldovenească.

(Sfârșitul în No. viitor)

— O D X X O —

Un mare eșan :

A. D. Xenopol

WJ

de Prof. C. Fedeleș

Motivul care îl împinge pe dinsul la studiul istoriei este înainte de toate practic și numai în al doilea rând teoretic. Nu satisfacerea inteligenței caută el în analiza trecutului, ci înainte de toate punctul de sprijin pentru încordarea voinței în lupta cu problemele prezentului și pentru determinarea viitorului.

Trecutul este astfel cheia înțelegerii prezentului și viitorului, și istoria este singura bază și îndreptare justă a politicii unui popor în fie-care moment. Actualitatea rămâne neînțeleasă iar politica pășește oarbă fără lumina istoriei. Și de aceia cu cât fenomenele trecute sunt mai a-

propriate de prezent, cu atât a interesul practic și vital predomină, cu cât ele sunt mai îndepărtate cu atât valoarea lor rămâne pur teoretică.

Istoria unui popor rămâne pură o funcțiune de două variabile sau rezultația de fie-care clipă a două serii de forțe: cele externe și cele interne. Cu fie-care modificare a uneia sau a alteia echilibrul lor se schimbă și această schimbare constituie *toată istoria*. Când forțele interne cresc, puterea de expansiune se afirmă, granițele se lărgesc, influența crește și energia sufletească manifestată prin cultură, atinge maximum de energie

națională; din contra, când forțele externe cresc, puterea de expansiune este oprită, granițele se tot retrag, influența anterioră scade și energia sufletească dispare din prezent concentrându-se în amintirile trecutului ori în speranțele viitorului.

În general pentru istoria noastră conștiința națională trezită la începutul veacului al XIX-lea este factorul intern, iar intervenția Apusului tot mai puternică în Orient este factorul extern.

Porbind de la aceste considerațiuni științifice, am putea ține de mecanică istorică. Xenopol apare la 1880 cu prima lucrare istorică *Răsboaiele dintre Ruși și Turci*, în care studiază factorii externi și tendințele lor viitoare probabil în dezvoltarea națiunii noastre, — problema siguranței și speranțelor noastre de viitor și le găsește foarte întunecate. El constată cu groază și atrage atențiunea asupra faptului, că dacă două veacuri am-

fosf câmpul de bătăe între Ruși și Turci, cu eliminarea Turcilor prin ultimul război (1877) din viața noastră, noi suntem și rămânem câmpul de luptă viitoare local între cele trei puteri care au împărțit Polonia: Rusia cu tendința ei spre Constantinopol și Austro-Ungaria ajutată de Germania cu expansiunea ei mărituristă spre Marea Neagră.

După ce analizează și puterea celor trei factori politici apusești Anglia, Franța și Italia, ale căror interese sunt și ele și ne sacrificie monștrilor orientali, Xenopol se poate în evidență spiritul politic și eroismul sufleteș pe care trebuie să-l punem la baza existenței noastre; în aceste împrejurări, ca popor ce nu poate conta decât numai pe puterile sale.

După ce în 1884 și 1885 atacă apoi *Problema vieții medievale a Românilor și Teoria lui Rousseau*, îl vedem apăsând în 1896 cu opera lui capitaleă *Isto-*

ria Românilor din Lăcața Traiană, Ediție franceză și incununați de Academia Franceză.

Tot determină lui istoric și geografic, toate forțele externe și interne cărora se datorrește formarea sufletului și individualității noastre naționale în curgerea veacurilor este rigoroz cercetat și pus în lumina de la viața și lumea Scîrilor țării, la Cuza-Vodă. Opera monumentală, care rămâne, după însuși afirmarea autorului, descolășul tuturor modificărilor și modelărilor viitoare în *amănunț*, dar nu poate fi schimbată în lățile și fundamentele ei generale.

În 1899 apar în limba franceză *Les principes fondamentaux de l'histoire*; în 1903 *Domnia lui Cuza-Vodă*; în 1908 *La Theorie de l'histoire* pe care o găsim tradusă în 1911 până și în limba spaniolă. În fine, după *Les Roumains*, cartea este în cursurile școlii la *Collège de France*, găsim mai târziu *Istoria*

Partidelor Politice din România, în care conține opera cu "cure și începuse cariera istorică, el și-o încheie acum cercetând forțele politice interne cu influența determinată asupra mersului nostru istoric: mișcarea și accentuarea partidelor la viața statului.

Sub ori-ce aspect am privi această personalitate ea rămâne mare, — între cei mari.

Mare prin marea și neînvingătoare conștiință națională care a fost ținuta vieții lui întregi.

Mare prin știința lui care face dintr'insul o glorie a inteligenței românești în general.

Mare prin inteligența lui veșnic bună și înțeleasă de dreptate. Mare prin caracterul lui pus în serviciul celui mai înalt ideal veșnic sigur și hotărât.

Mare prin energia sufletească care va rămâne pură și foaie morală în viața națiunii noastre.

(URMAREA ÎN PAG. IV)

lar astăzi când puteri ale întregului întunecă vederea celor ce sferă la căma românilor, când școala românească este lăsată cerșetoare, când elementele de cultură sunt reduse la foame, când insituițiile de cultură înalte sunt năpădite de epigoni vicleni și fără nici un ideal, când întreaga atmosferă sufletească este înăbușită de puterea egoismului atot distrugător și când în ceasurile cele mai grele ale consolidării naționale nu avem mângâierea de a descoperi niciun pe omul care ne trebuie, — astăzi mai mult decât oricând simțim ce însemnă puterea personalităților în viața unei națiuni și ce puternică rază de lumină s'a sfîș în sufletul aceluia care a fost A. D. Xenopol.

Și de aceia noi socotim, că pentru mîntuirea țării; pentru cugețarea lui cu care s'a înălțat până la cele mai înalte probleme filosofice; pentru conștiința lui luminată cu care a înălțat o

viață întreagă poporul român de pretulindeni cu aspirațiile și durerile lui nemărginite; pentru energia apostolatului său neobosit; pentru caracterul său închinat luptei pentru adevăr și dreptate; pentru credința sa neclintită în triumful idealului românesc; pentru inima lui bună; pentru înălțimea la care a ridicat nota românească în sfera cugețării europene, — leșul în a i n t e de toate și apoi Moldova întreagă și Româniismul de pretulindeni trebuie să eternizeze memoria lui în bronz pentru ca figura lui să fie deapănarea o îndreptare și o înțirire pentru generațiile ce vor veni.

Iată de ce, în numele țării și al lui A. D. Xenopol, în sufletul cărora amintirile lui frățește deapănarea vie, în numele frontului moral al anului 1916 luminat și înălțat de spiritul lui etern categoric și în numele Corpului Didactic de toate gradele din țară, propun înălțarea unei stătuți în țară lui A. D. Xenopol.

nopti.

Mai propun ca osemintele lui să fie aduse din București aici în Iași de care el n'a consumat și se desprăși nici odată.

În momente mari și decisive tendințele și aspirațiile naționale se concentrează în personalități tipice și simbolice, la care viitorul se va întoarce totdeauna spre a-și lua direcțiunea. A. D. Xenopol ca și M. Eminescu sunt de natura acasata.

Să dea Dumnezeu dar, ca în toate momentele ei împortante țara noastră să aibă parte de oameni de înălțimea morală și intelctuală a acestora, pentru ca triumful să fie purura ca ei!

Iași, 23 Martie 1923.

— OOXOO —

Patru ani dela moartea marelui istoric A. D. Xenopol

Orașul Arad îi ridică o statuie

Se implinesc azi patru ani dela moartea lui A. D. Xenopol.

În 1920, văduva marelui dispărut, scriitoarea Riria A. D. Xenopol, dăruind orașului Arad biblioteca neprețuită istorică și gândurilor, a rostit în ziua instalării acestei biblioteci în Palatul Cultural următoarele:

„Alexandru D. Xenopol neavând nici părinți, nici copii, singura lui moștenire e cultura română care a fost mama și fiica marelui său căpetni.”

—Orașul Arad primind acest dar, într-o sedință solemnă, la primărie, a hotărât ridicarea unui monument în marmură sau bronz în fața palatului cultural, care să eternizeze chipul i-lustrului istoric. A fost însărcinat mai târziu, cu această misiune, făcând sculptor Lada.

Tot deodată, în timpul din urmă, primăria orașului Arad apelând mijloacele doamnei Riria A. D. Xenopol a hotărât în semn de recunoștință să fie aleasă cetățean de onoare al orașului Arad.”

Diploma de onoare i-a și fost înmănată de o delegație a orașului.

Dar Palatul cultural ridică deasemenea un bust marelui istoric pentru atreul palatului.

Extragem din scrisoarea directorului Palatului cultural dr. Lazăr Nichi, adresată d-nei Riria A. D. Xenopol, următoarele :

—„Vă rog respectuos, mult stimată doamnă, să binevoiți a crede că publicul arădan păstrează cu sfintește amintirea marelui savant și istoric al neamului românesc care a fost Al. D. Xenopol.” Și adăpându-se cu nesăț la isvorul bogat de cunoștințe din prețioasa bibliotecă, se înimă de cele mai frumoase idei și întreprinderi, sub a căror influență crește mândria și conștiința națională, precum și râvna de a continua munca de dezvoltare și înaltare pe terenul cultural având înaintea ochilor, ca lucreri conducători, pe uriașii căpetni și al scrișului românesc, între care se înalță, în primul rând, marelui maeștru al așător generații.

—„Nu mai puțin e adevărat că noi cu toții ne îndreptăm, cu nemărginită stimă, glasul nostru de mulțumire către sufletul nobil ce vă împodobeste, mult venerata persoană.

Donata prețioasei biblioteci „A. D. Xenopol” și plasarea ei într-un oraș ca Aradul, unde se cere o luptă mai aprigă — pe terenul cultural — ca altăceva, este dovadă incontestabilă a inteligenței care veghează necontenit asupra intereselor culturale ale neamului nostru.

—„Mișcarea culturală ce se întinde în jurul acestui Institutului a schimbat orașul nostru într-o ferăstrăie puternică de care se vor izbzi zadarnic vaurii mării străine ce ne înconjoară și care până act era să ne amenințe cu pierca.”

—„Așa dar, pentru această măreață și frumoasă faptă prin care v-ați asigurat neschimbatul ferăstrăie și stimă din partea tuturor cetățenilor arădeni, mă simt dator, ca îngrăitorul prețiosului dar, să vă aduc, în această pri-

nosul mulțumirilor noastre și asigurarea celor mai ferbinti sentimente de recunoștință ce vi le păstrăm.”

—„Tin să vă comunic că M. S. Regele cu prilejul vizitei Sale la Arad

A. D. XENOPOL

în 1910, a dovedit un deosebit interes față de biblioteca A. D. Xenopol. Chiar la gară când am fost prezentat Majestații Sale, prima lui întrebare era dacă biblioteca Xenopol este bine îngrijită în noua ei locuință. Iar când a binevoit s'o viziteze a rostit cuvinte de laudă și mulțumire pentru mărimoasa donație.”

DR. LAZAR NICH

Directorul Palatului Cultural

Această bibliotecă a fost transportată și instalată cu concursul fostului ministru pe atunci G-nul Gr. Trancu-lasi.

Din comitetul organizator pentru ridicarea monumentului marelui istoric fac parte episcopul Ioan I. Papp, Vasile Goldis, fost ministru; dr. Stefan Ciceo Pop, fost ministru; Radu Panau, fost prefect; dr. Ioan Robu fost primar; dr. Lazăr Nichi, directorul Palatului cultural; dr. Cornel Ardeleanu, general Bucur Bădescu, dr. Eugen Beles, dr. Eugen Maresleu, Iosif Moldovan ș. a. fosti senatori sau deputati.

Știri artistice

La 11 Martie va avea loc la Atena o prea interesantă conferință înținită de d-ra Margareta Bendori. Subiectul conferinței e următorul: „Cum să precepem iubirea, iubirea o artă.”

D-na Bendori care mai e și aprecia-ta autoare a volumului „Podoba-ve sulești” a mai ținut acum doi ani tot la Atena o aplaudată conferință despre „Telegia.”

Însotind conferința d-nul Sorban Sideri artist la Teatrul Mic va recita versuri.

D. PAUL RAYNAL

nobilă ca și a lui Molière flucurături și luiidneli.

Piesa s'a împărțit în două tabere nu numai publicul ci și critica. Unii ca d-nii Robert de Fiers și Ed. Séc au laudat-o cu entuziasm; alții i-au negat orice valoare.

Discuția continuă și azi.

Conferințele inspectorilor muncii

APLICAREA LEGII PERSOANELOR JURIDICE. — SCOALELE INDUSTRIALE

Eri Jol au început la ministerul muncii și cooperării conferințele inspectorilor centrali și șefi de regiuni din toată țara.

Sedința deimineață a fost prezdată de d. I. Sellace, directorul general al muncii, asistat de d. Gorescu, subdirector general.

S'a discutat chestiunea punerii în concordanță a noiei legi privitoare la persoanele juridice și legaș anticulator profesional, stabilind-se cari articole din această din urmă lege nu se mai aplică după intrarea în vigoare a legel pentru persoanele juridice.

Sedința de după amiază a prezdat-o d. N. D. Chiriacescu, ministrul muncii și cooperării. S'a discutat chestiunea scoalelor industriale.

Conferințele vor dura câteva zile. Se vor aduce în desbateri, rând pe rând următoarele chestiuni: 1) Interpretarea unor articole din legea conflictelor de muncă; 2) Concluzi-rea inspectorilor muncii cu cel industrial pentru prolongarea bielor de liberă pstrcere în țară a lucrătorilor străini; 3) Funcționarea ofițelor de plasare și înregistrarea șomajului; 4) Anchete cu privire la durată muncii, la salariu și repaos; 5) Statistica venicilor din diversele cenra industriale, precum și alte chestiuni de ordin administrativ.

Cărți și reviste

A apărut „Anuarul tuturor automobilelor din țară și trăsurilor din București”.

Cuprinzând înscrise toate automobilele, cu No. de poliție, numele și adresele proprietarilor, marca de fabrică, puterea motorului și No. respectiv precum și toate trăsurile de piață din București.

În acest anuar se găsește în extrasele legii dramurilor, regulamentul rulajului pe căile publice și compiect legea circulației automobilelor cu toate sanarele convenționale și indicațiunile de identificare.

Lucrarea corespunde noiei de a desțopa interesul publicului pentru chestiunea așa de deficilă a circulației.

Autorii acestei lucrări sunt d-nii Iosif Capelanoiu, inspector de poliție Eugen D. Casin, șeful diviziei circulației și malorul Victor Marinculea.

CE SPUN
...noscutul artist, cor-
toarele.

de ritm, ceia ce e
atitudinea sfidătoare
șici înă de noi erii
cui să jicnească sen-
nitate omenească a că
Gardii-vă că noi am
canta liric, am im-
unel pere pomina
trăbur cu publicul
spectacolele Operel,
mult interes și agre-
tamele și rechizița
numai de Valkiria,
Mireasa vândră, sun-
fondatorilor primini,
re asă-zis prețpese
ca atunci când a fo-
condiția ca să fie op-
stat.

Și lăță e în urma
de toată această ave-
nile unor particulari,
îl (ne pare rău — da

DE CE

— De ce le suspe
Concesionarea Oper-
mă a caubului de serci
clauză, prin care d-lo
păra de la stat într-
perel după trecere o
a trebuit interven
director general al c-
ca această clauză s-
Acest lucru înveder
cesionarilor de a-si
lui toată averea op-
o întreprinderi part
alta.

All-cava: Direcțiu
vea tot interesu și
mille posibile, de vi
economist, va într
șionarilor și în ca
de prețpus că oric
se îndolăscă de ca
vitoare.

CAETUL D
Dar în discuția

România

Chestia tur

BERLIN, 28. (1
nul german, care
Octombrie să a
sale de reparatiu
tative cu Româ
pentru a găsi o
vra acestor sta
le-au făcut în G
reparatiunilor.

După cum se
mat, a avansat
ce reprezintă a
dustriașilor ger
vernul german
poate achita re-
comenz, înainte
finitivă a chesti
s'a gândit să
român și iugos
acest rest luând
monzle. Guvern
să achite ace
lufionarea chesti
lor, în conformi
parajului ce se o
Jugoslaviei. În i

**GRAND HOTEL
CENTRAL
ARAD.**

TELEFON: Nr. 596. SZ.

Di. u

Nrul camerei
Szoba szám

Eventuale plângeri rugãm a le inaintea biroului.
Esetleges panaszokat kérem az irodában bejelenteni.

	L.	B.	L.	B.
Locuinta dela până la				
Lakás tól ig				
Logis von bis				
Logis du au				
Dare pentru circ. străinilor Idegen fogy. adó				
Lumine electrică Villamos világítás Elektrische Beleuchtung — Électrique éclairage				
Pat suplimentar (deosebit) Külön ágy Extra bedt — Lit. supplém				
Incalzitul Fűtés Heizung — Chauffage				

Nouăzeci și șase de vase prelevate din camera a hotelului.

La o întreținere mai îndelungată, nota se va prezenta tot la 8 zile.
Hosszabb ill. tartózkodásnál a számla minden 8 napban átnyujtatik
Bei längerem Aufenthalt wird die Rechnung alle 8 Tage präsentiert.
Chez séjour plus longue on présente le calculé tous les 8 jours.

No. _____ sz.

Arad 1926 III/25.

Nagy. FACTURA — SZÁMLA

Dr. Nici Lăzăreanu kultúrpalotai igazgató
 ur rendeletére

Fizetendő és perendő a kiállítás helyén.

	Ár	Lei	bani
1 virágkosáris tibolya csokor		400	lei
Fizetve			
Köszönettel			
Paurán Sandorné			

ȚARA NOUĂ

REVISTĂ LUNARĂ

5, STRADA ARCULUI. - BUCUREȘTI. - STRADA ARCULUI, 5

Lașpernaș

Domnului Dr. Lazăr Pițchi

Palatul Cultural

Amal

*Doamna Livia Tabic este
suferinda cu diag. insufi-
cienta mitrala si avand
avansata - tre. nevoie de
o alimentatie bogata
in zahar -*

DOMNULE PRIMAR .

Subsemnata Livia Tabic, soția lui Cornel Tabic, funcționar la Primăria Municipiului Arad, suferind de insuficiență mitrală și fiind tratată medical de către Dl. Dr. Pop, cu onoare vă rog să binevoiți a aproba și dispune să mi se elibereze o oțetă de zahăr supliment, necesar tratamentului boalei. -

Arad, la 8 Iulie 1927.

Cu deosebit respect,

Livia Tabic

DOMNIEI SALE

DOMNULUI PRIMAR AL MUNICIPIULUI

ARAD .